Тошкент оқшоми

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 38 (8.928) * 1997 йил 2 апрель, чоршанба * Сотувда эркин нархда

ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Афина, 1 апрель. (ЎзА мухбири Муҳаммад Шариф хабар қилади). **Кеча Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов расмий ташриф билан Грецияга келди.**

Бугун эрталаб Афинадаги Президент саройида Ўзбекистон Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Греция пойтахти — Афинада илк бор Ўзбекистон мадҳияси янгради. Ислом Каримов Греция Президенти К. Стефанопулос билан яккама-якка суҳбатлашди. Шундан сўнг ҳар икки давлат раҳбарлари иштирокида кенгайтирилган таркибдаги музокаралар бўлди.

Музокаралар ниҳоясида Президентлар И. Каримов ва К. Стефанопулос журналистлар учун қисқача баёнот берди. Унда Ўзбекистон раҳбарининг Грецияга илк ташрифи икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янги босқичга кўтаришга хизмат қилиши таъкидланди.

Ўзбекистон Президенти Греция бош вазири К. Симитис билан учрашди. Унда икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқаларни янада ривожлантириш, иқтисодий, технологик, сайёҳлик, фан ва маданият соҳаларида ҳамкорлик масалалари муҳокама этилди.

Учрашувдан сўнг икки томонлама ҳужжатларни имзолаш маросими бўлди. И. Каримов ва К. Симитис Ўзбекистон билан Греция ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар. Шунингдек, ҳукуматлараро бир неча ҳужжат имзоланди.

Шу куни И. Каримов Афинадаги тарихий ёдгорликлар билан танишди ва «Эланс» ҳиссадорлик жамиятига ташриф буюрди. «Эланс» заводи зайтун мойи ишлаб чиқариши билан машҳурдир. Ташриф асносида «Эланс» билан Ўзбекистондаги турдош корхоналар ўртасида ҳамкорлик алоқаларини йўлга қўйиш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Оқшом мамлакатимиз раҳбари шарафига Греция Президенти номидан расмий қабул маросими уюштирилди.

(ЎзА)

«Маҳалла» ЙИЛ САРҲИСОБИ

31 март куни «Маҳалла» республика хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг III пленуми бўлиб ўтди.

Пленумда ҳисобот маърузаси қилган «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими бошқарувининг раиси Ҳожиакбар Бахтиёров ҳамда музокараларда сўзга чиққанлар ўтган йилда амалга оширилган ишларни сарҳисоб қилдилар, 1997 йилдаги режа ва вазифалар хусусида фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Маҳалла фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш идоралари сифатида жамиятдаги мавқеини тобора мустаҳкамлаб бормоқда. Бугунги кунда маҳаллалар аҳолини, айниқса, унинг ночор қисмини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш ишида фаол иштирок этяптилар. Биргина 1996 йилда ўз-ўзини бошқариш идоралари орқали шаҳар аҳолисига 215 миллион сўмликдан кўпроқ моддий ёрдам кўрсатилди. Бу йилдан эса улар ҳукумат томонидан болалик оналарга ажратилаётган маблағларни тўлашни ҳам амалга оширяптилар.

«Маҳалла» хайрия жамғармаси аҳоли турар жойларида маънавият ва маърифатни юксалтириш, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, хотин-қизларнинг жамиятдаги ижтимоий фаолликларини оширишда катта роль ўйнаяптилар.

Мамлакатимизда Инсон манфаатлари йили, деб эълон қилинган 1997 йилда фуқароларнинг ўзини бошқариш идоралари олдида жуда катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Улар Президент Фармонлари ва ҳукумат қарорлари асосида аҳолининг ижтимоий ҳимоясини амалга ошириш билан бир қаторда турар жойларда ижтимоий барқарорликни, миллатлараро тотувликни таъминлаш, ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш, тадбиркорликни ривожлантириш, иш билан бандлик муаммоларини ҳал этишда фаолликларини янада оширишлари даркор. «Маҳалла» хайрия жамғармаси ва унинг бўлинмалари ана шу вазифаларни ҳал этиш учун ўзлари ҳам тадбиркорлик фаолиятларини кучайтиришлари талаб этилади.

Пленумда «Маҳалла» республика хайрия жамғармаси бошқарувининг раиси Шукур Темуров сўзга чиқди.

Пленум ишида Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Атҳам Миржалилов иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ҚИММАТЛИ ҚОҒОЗЛАР БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА РЕСПУБЛИКАНИНГ ФОНД БОЗОРИДА ХОРИЖИЙ ИНВЕСТОРЛАР ИШТИРОКИНИ КЕНГАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Қимматли қоғозлар бозорини янада ривожлантириш ва кенгайтириш, фонд бозорида инвесторлар, шу жумладан хорижий инвесторларнинг фаоллигини ошириш мақсадида:

1. Шу нарса белгилансинки, давлат ўз улушини сақлаб қоладиган очиқ турдаги акциядорлик жамиятларининг устав сармоясини шакллантириш чоғида хусусийлаштирилган корхоналар акцияларининг қуйидаги пакетлари кўзда тутилади:

давлатга — акцияларнинг кўпи билан 25 фоизи;

меҳнат жамоасига — акцияларнинг кўпи билан 26 фоизи;

хорижий инвесторга сотиш учун — акцияларнинг камида 25 фоизи;

қолган қисми — эркин савдога.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига айрим ҳолларда хорижий инвесторлар иштирокида ташкил этиладиган акциядорлик жамиятларининг акциялари пакетини тендер (танлов) шартлари асосида тақсимлаш тўғрисида қарор қабул қилиш ҳуқуқи берилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, мазкур тартиб эмиссия проспекти рўйхатдан ўтказилган кундан бошлаб бир йил мобайнида амал қилади, шундан кейин сотиб олинмаган акцияларнинг ҳаммаси Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси томонидан юридик ва жисмоний, шу жумладан хорижий юридик ва жисмоний шахсларга эркин сотиш учун қўйилади.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, Қимматли қоғозлар бозори ишлашини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш маркази бир ҳафта муддатда давлат корхоналари негизида ташкил қилинган акциядорлик жамияти таъсисчилари ўртасида акцияларни тақсимлашни таъминлаш механизмининг норматив-ҳуқуқий асосини такомиллаштиришга оид таклифларни ишлаб чиқиб, тақдим этсинлар.

4. Ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Давлат мулки қўмитаси Раиси В. Чжен зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 31 март.

«Ўзбекқишлоқмаш» давлат ҳиссадорлик жамиятининг 4-цехида малакали чилангар-йиғувчилар меҳнат қилишади. Улар тайёрлаб бераётган қишлоқ хўжалик машиналари юртимизнинг кенг далаларида самарали фойдаланилмоқда.

СУРАТДА: шу цехнинг чилангар-йиғувчиси Ш. Мамедов, цех устаси Г. Ильязов ва чилангар-йиғувчи Г. Амедовлар.

Рашид Галиев олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ХАЛҚ БАДИИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИКЛАРИ ВА АМАЛИЙ САНЪАТИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШНИ ДАВЛАТ ЙЎЛИ БИЛАН ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Миллий маданиятни ривожлантиришда халқ бадиий ҳунармандчиликлари ва амалий санъатининг аҳамиятини ошириш, қўлда ишланадиган юксак бадиий буюмларни тайёрлаш, асрий анъаналарини ва ўзига хос турларини қайта тиклаш ҳамда халқ ҳунармандларига давлат томонидан мадад кўрсатиш мақсадида:

1. Хонадон шароитида юксак бадиий буюмлар ишлаб чиқарувчи халқ ҳунармандларига уларни маҳаллий хом ашё, материаллар, асбоблар ва кичик механизация воситалари билан таъминлашда, кўргазмалар ва кимошди савдоларини ўтказишда, тайёр маҳсулотларни сотиш бўйича ихтисослаштирилган дўконлар ва киоскалар тармоғини ташкил қилишда, ёшларни халқ санъати усталарининг кўникмаларига ўқитиб ўргатиш учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтиришда амалий ёрдам кўрсатиш Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг, вилоятлар, шаҳарлар ва туманлар ҳокимликларининг, республика вазирликлари ва идораларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

2. 1997 йилнинг 1 апрелидан бошлаб белгиланган тартибда ҳокимликлар ва солиқ идораларида рўйхатдан ўтган ҳамда илова қилинаётган рўйхатга мувофиқ хонадон шароитида бадиий ҳунармандчилик ва амалий санъат буюмларини ишлаб чиқарувчи якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан банд бўлган шахслар 5 йил муддатга даромад солиғи тўлашдан озод қилинсинлар.

Белгилаб қўйилсинки, хонадон шароитида халқ бадиий ҳунармандчилиги ва амалий санъатининг мазкур турлардаги буюмларни ишлаб чиқариш билан банд бўлган якка тартибда фаолият кўрсатувчи тадбиркорлар ўз маҳсулотининг нархларини истеъмол бозоридаги талаб ва таклифлардан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар.

Ушбу рўйхатдаги буюмлар республикадан ташқарига сотилиши чоғида улардан олинадиган бож ҳақи бекор қилинсин.

3. Бадиий ҳунармандчилик ва амалий санъатнинг энг яхши намояндалари хизматларини, уларнинг миллий маданиятни янада ривожлантиришга ва истеъдодли ёшларни тайёрлашга қўшган ҳиссасини рағбатлантириш мақсадида «Ўзбекистон Республикаси халқ устаси» унвонини таъсис этиш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

4. Халқ усталарининг, «Усто» бирлашмаси ва «Мусаввир» илмий ишлаб чиқариш марказининг ушбу марказ ҳузурида халқ ҳунармандларининг Қорақалпоғистон Республикасида, вилоятларда ва Тошкент шаҳрида бўлинмаларга эга бўлган «Ҳунарманд» уюшмасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

5. Қуйидагилар уюшма фаолиятининг асосий йўналишлари этиб белгилансин:

халқ ҳунармандларининг меҳнат фаолияти масалаларини мувофиқлаштириш, республика қонунчилиги томонидан уларга бериладиган ҳуқуқлар ва манфаатларни ҳимоя қилиш;

усталар ва ҳунармадларни моддий-техника ресурслари, асбоблар, кичик механизация воситалари билан таъминлашни, ишлаб чиқарилган маҳсулотни сотишда, шу жумладан экспорт қилишда ёрдам беришни назарда тутган ҳолда уларга уйда ишлашлари учун шарт-шароитлар яратишда кўмак бериш;

бозор талабларини ўрганиш ҳамда юксак бадиий буюмлар тайёрлаш учун маҳаллий хом ашё ва материалларнинг янги турларидан фойдаланиш бўйича тавсияномалар ишлаб чиқиш;

мамлакат ичкарисида ва чет элларда халқ усталарининг буюмлари кенг тарғиб ва реклама қилинишини, расмий материаллар ва каталоглар чиқарилишини, кўргазмалар ва кимошди савдолари ўтказилишини ташкил этиш;

халқ санъатининг ноёб турлари ва буюмларнинг юксак бадиий нусхаларини тайёрлашда анъаналарни сақлаб қолиш ҳамда бу иш кўникмаларини ёшларга сингдириш, моҳир усталарни тайёрлаш бўйича махсус мактаблар ташкил қилиш.

6. Шу нарса белгилансинки, халқ ҳунармандларининг республика «Ҳунарманд» уюшмаси маблағлари уюшманинг ўз тадбиркорлик фаолияти, аъзоларининг бадаллари, ҳомийларнинг, Ўзбекистон Республикаси резидентлари бўлмиш юридик шахслар ва халқаро ташкилотларнинг маблағлари ҳисобидан шаклланади.

Уюшмага бир йўла молиявий ёрдам кўрсатиш учун 150 миллион сўм, шу жумладан Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитасининг маблағлари ҳисобидан — 50 миллион сўм, Меҳнат вазирлигининг иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармаси ҳисобидан — 50 миллион сўм, Вазирлар Маҳкамасининг заҳира жамғармаси ҳисобидан — 50 миллион сўм ажратиб берилсин.

7. «Мусаввир» илмий-ишлаб чиқариш маркази бир ой муддатда:

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан бирга ҳудудий уюшмаларни ташкил этиш ва уларнинг нормал ишлаши учун зарур шарт-шароитларни таъминлаш бўйича чора-тадбирлар мажмуини амалга оширсин;

«Ҳунарманд» уюшмасининг таъсис конференциясини ўтказсин ва унинг низомини қабул қилсин.

8. Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ушбу Фармоннинг бажарилишини ташкил этиш юзасидан қарор тайёрласин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 31 март.

1997 йил 31 мартдаги
Фармонга илова

ХАЛҚ БАДИИЙ ҲУНАРМАНДЧИЛИКЛАРИ ВА АМАЛИЙ САНЪАТИ БУЮМЛАРИ АСОСИЙ ТУРЛАРИНИНГ РЎЙХАТИ

Ганч, ёғоч, суяк, тош ўймакорлиги буюмлари

Ёғоч ва металлдан тайёрланган нақшин безакли буюмлар

Кандакорлик буюмлари, пичоқлар

Кулолчилик ва керамика буюмлари

Заргарлик буюмлари

Қўлда тўқилган гиламлар, полослар ва атлас газламалар

Бадиий безаб ишланган шиша буюмлар

Зардўзи буюмлар, каштачилик, шу жумладан чокли буюмлар

Миллий чопонлар, дўппилар

Гул босилган газламалардан тайёрланган буюмлар

Миллий сандиқлар

Миллий мусиқа асбоблари

Миниатюра шаклидаги расомчилик буюмлари (лак берилган миниатюра, қоғозга, терига, газламага, қовоққа, суякка туширилган миниатюра)

Сирланган нақшин безакли буюмлар

Ҳажмли ва шаклли қолипларда қуйилган буюмлар

Майда ҳайкалтарошлик буюмлари

Керамика ва ёғочдан тайёрланган ўйинчоқлар

Тол новдаларидан, қамиш, похолдан тўқилган буюмлар

Миллий бешиклар

Миллий пойабзал, босма нақшли чарм буюмлари

Ҳаж

ЗИЁРАТИНГИЗ ИЖОБАТ БЎЛҒАЙ

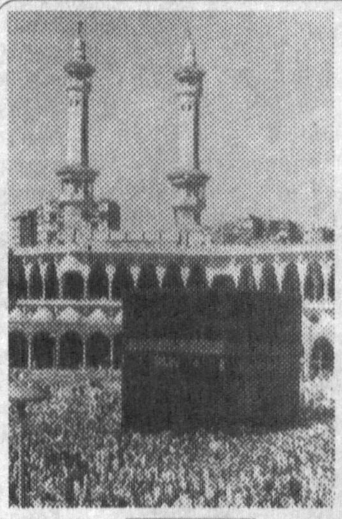

ЭРТАГА

муборак Ҳаж сафарига отланган юртдошларимизнинг дастлабки гуруҳи Исломнинг бешинчи арконини адо этиш учун Маккаи Мукаррамага жўнаб кетадилар. Ушбу воқеа арафасида биз Ўзбекистон Мусулмонлар идораси «Ҳаж—97» ташкилий ҳайъатининг раиси Абдуқодир ҳожи Мардон ҳожи ўғиллари билан суҳбатда бўлдик.

— Тақсир, бу йилги Ҳаж мавсумига тайёргарлик, сафарнинг кўнгилли ўтиши учун қандай ташкилий ишлар амалга оширилганлиги хусусида сўзлаб берсангиз.

— Бисмиллаҳир роҳманир роҳийм. Бу йил Ҳаж сафарини ташкил этиш учун махсус комиссия таркибида имтиҳон-синов ҳайъати фаолият кўрсатганлиги муҳим аҳамиятга эга бўлди. У орқали Ҳаж сафарига отланаётган мўмин-мусулмонларнинг ички дунёси, маънавий, маърифий билимлари, Ислом арконларидан нечоғлик хабардор эканликлари маълум бўлди. Биз Тошкент шаҳридан жами 726 кишининг аризасини қабул қилган бўлсак, улар орасидан ҳам амалий, ҳам маънавий тайёргарлиги яхши бўлган энг муносиб 600 кишини танлаб олдик.

— Оллоҳ насиб этса, эртадан бошлаб дастлабки ҳамюртларимиз сафарга жўнар эканларда?

— Иншооллоҳ. Эртага эрталаб маҳаллий вақт билан соат саккизда «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг самолётида 348 нафар ҳамюртимиз муборак Ҳаж сафарига жўнаб кетади. Шу куни соат 11.30 да ҳам яна бир рейс бўлиб, унда 165 нафар юртдошларимиз Маккаи Мукаррама сари йўл олади. Шу тахлит кетма-кет 7 кун ичида 15 рейсда 3500 кишидан иборат барча ўзбекистонликлар сафарга жўнаб кетадилар. Бўлажак ҳожилар Жидда аэропортига қўнганларидан сўнг Саудия Арабистонидаги мусулмонлар идорамизнинг вакиллари уларни кутиб олишади. Сўнг ҳамюртларимизни махсус автобусларда Маккаи Мукаррама шаҳрига элтишади.

Бу йилги хайрли янгиликлардан бири шу бўлдики, энг билимли мусулмонлардан сайланган элликбошилар учун махсус ўқувлар ўтказдик. Улар Ҳажга отланган юртдошларимиз учун ҳар томонлама масъулдирлар.

— Маккаи Мукаррамада ҳам юртдошларимиз учун тегишли шароитлар яратилса керак?

— Албатта. Юртдошларимиз элликбошилар бошчилигида аввал Умра амалларини бажаришади, сўнг эҳромдан чиқишиб то арафа кунигача зиёратгоҳларда бўлишади. Энг муҳими, Маккаи Мукаррамадаги тўрт минг кишилик ҳашаматли «Кудай» меҳмонхонаси фақат ўзбекистонликларни қабул қилиб, улар хизматида бўлади. У ерда барча шарт-шароитлар муҳайё бўлади. Ҳамюртларимизнинг ибодат, зиёратларга боришлари учун махсус автобуслар тайёрланган. Ўйлаймизки, бу йилги Ҳаж амали рисоладагидек ўтади.

— Ҳажларингиз ижобат бўлишига тилакдошмиз!

Дилшод НУРМУҲАММАД.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

• Кеча Вазирлар Маҳкамасида Бош вазир Ўткир Султонов раислигида бўлиб ўтган кичик ва хусусий тадбиркорликни рағбатлантириш бўйича республика мувофиқлаштириш кенгашининг биринчи мажлисида тадбиркорликни янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

• Ўтган куни бўлиб ўтган Олий Мажлис саккизинчи сессиясига тайёргарлик кўриш юзасидан ишчи гуруҳининг биринчи мажлисида сессияни ўтказиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

• Кеча Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков раислигида Самарқандда шу йил август-сентябрь ойларида ўтказиладиган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалига тайёргарлик масалалари муҳокама этилди.

• Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туманидаги «Ийк ота» жамоа хўжалигида «Енграг» халқаро инсонпарварлик жамғармаси ёрдамида барпо этиладиган ногирон болалар учун республика соғломлаштириш маркази биносига пойдевор қўйиш маросими бўлиб ўтди. «Енграг» жамғармаси бу марказ қурилиши учун 10 миллион долларга яқин маблағ ажратишни мўлжалламоқда.

• Тошкент вилоятининг «Қибрай» боғдорчилик жамоа хўжалигида Япония технологиялари асосида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини йил бўйи сақлаш ва қайта ишлаш бўйича иншоотлар барпо этилиши режаланмоқда. Бу етиштирилган маҳсулотлар исроф бўлишини кескин камайтириш билан бир қаторда дала ва боғлар неъматларини фақат ташқи кўринишинигина сақлаб қолибгина эмас, уларнинг таъми ва фойдали сифатлари ўзгармайдиган ҳолда йилнинг истаган фаслида истеъмол қилиш имконини беради.

ҲАМДЎСТЛИКДА

• Бугун Москвада Россия билан Белоруссия президентлари Борис Ельцин ва Александр Лукашенко икки давлат иттифоқи тўғрисидаги кичик шартномани имзолайдилар. Бу икки давлат иттифоқи шакл-шамойилларини белгилаб берадиган асосий низомни эса бир ой давомида Россия ва Белоруссияда муҳокама қилиш, шундан сўнг ҳар иккала парламент томонидан ратификация қилиш мўлжалланган. Борис Ельцин томонидан аввалги аҳдлашувларга сўнгги кунда киритилган бу ўзгартишлар сабабли Александр Лукашенко Москвага кеча шошилинч равишда келди.

• Украина Президенти Леонид Кучма МДҲ доирасидаги Россия билан Белоруссия ўртасидаги иттифоқни номақбул, деб баҳолади.

• Арманистон парламенти мамлакатда ўлим жазосини бир умр қамоқ билан алмаштириш тўғрисидаги қонун лойиҳасини муҳокама этяпти. Маълумки, ўлим жазосини бекор қилиш мамлакатларни Европа Иттифоқига аъзо қилиб қабул этишнинг асосий шартларидан биридир.

• Қозоғистоннинг Кентов шаҳри кончилари март ойида бўлгани каби яна Алматига 800 километрдан кўпроқ масофани пиёда босиб, маъмурларга ўз норозиликларини билдириш ниятидалар. Улар мана бир неча ойдан буён иш ҳақларини ололмаётганликлари сабабли норозиликларини шундай ифода этяптилар. Ҳозир Швейцария тадбиркори бошқараётган бу шаҳар конларида сўнгги вақтда ишчи-хизматчиларга маош ўрнига аҳён-аҳёнда оз миқдорда нон ва чой бериб турилибди.

• Россия Бош вазири Виктор Черномирдин Франциянинг «Монд» газетасида босиб чиқарилган ва Москванинг «Известия» газетасида кўчириб босилган мақолада унинг мол-мулки 5 миллиард долларни ташкил этиши тўғрисидаги даъвони қип-қизил бўҳтон, деб баҳолади.

ХОРИЖДА

• 22 мамлакат аъзо бўлган Араб давлатлари лигасининг Исроил билан ҳамма алоқаларни узиш тўғрисидаги қароридан кейин Исроил Бош вазири Бениамин Нетаниаху Яқин Шарқда юзага келган тангликдан чиқиш йўлларини муҳокама этиш учун шошилинч АҚШга сафар қилишни режалаштирди.

• Покистоннинг янги Бош вазири этиб сайланган Навози Шариф мамлакат президенти ваколатларини кескин қисқартириш ниятида эканлиги тўғрисида баёнот берди. Бу сиёсий шарҳловчилар томонидан «инқилобий ҳаракат», деб баҳоланяпти.

• Осиё ва Африка қитъаси ҳамда Австралиядан иборат 14 мамлакат янги минтақавий ташкилот — Ҳинд океани уюшмасини туздилар.

• Латвия, Литва ва Эстония мудофаа вазирлари ўз Қуролли кучларини НАТО андозаларига мос келтириш ҳамда «Болтиқбат» тинчликни сақлаш батальонини шакллантириш масалаларини муҳокама этяптилар.

• Копенгагенда бўлиб ўтган Тиббиёт уюшмалари ва Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти анжуманида Ўзбекистон Шифокорлар уюшмаси 35 мамлакат аъзо бўлган Европа Тиббиёт уюшмасига аъзо қилиб қабул қилинди.

• Испания пойтахти Мадриддаги жаҳон маркетинг тадқиқотлари маркази ўтган йил якунларига мувофиқ Андижондаги Бобур номли ип-газлама ишлаб чиқариш акционерлик жамиятига сифат ва мукаммаллик соврини — «Европа арки»ни бериш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу соврин 21 апрелда бўлиб ўтадиган «Европа арки» халқаро анжуманида топширилиши маълум қилинди.

ФУТБОЛИМИЗ БАЙРАМИ

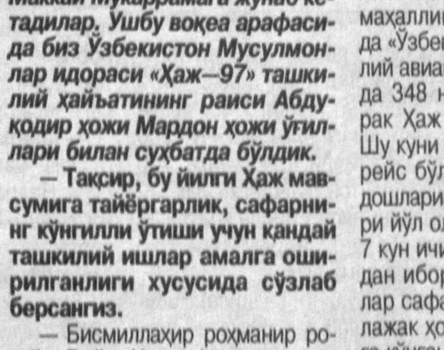

ЭРТАГА

республикамиздаги энг севимли, бой анъаналарга эга, ҳар бир футбол ишқибозининг қалбидан чуқур ўрин олган «Пахтакор» жамоаси ташкил этилганлигига қирқ йил тўлиши кенг нишонланади. Шу муносабат билан биз «Пахтакор» футбол клубининг вице-президенти, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Асқар ака Толибжонов билан мулоқотда бўлдик.

— Асқар Имомжонович, тўйнинг кўнгилдагидек ўтиши учун катта тайёргарлик кўрилган бўлса керак?

— Албатта, «Пахтакор» жамоасининг қирқ йиллиги бу бутун ўзбек футболининг байрамидир, десак хато қилмаймиз. Зеро, ўзбек футболи довруғини оламга ёйган, собиқ Иттифоқ терма жамоаларида тўп сурган барча ўйинчилар ўз вақтида «Пахтакор» шарафини муносиб ҳимоя қилгандир. Биз ҳам шаҳар ҳокимлиги билан ҳамкорликда ушбу тантананинг эсда қоларли, байрамона тарзда ўтиши учун кенг кўламдаги ташкилий-тайёргарлик юмушларини амалга оширдик.

Тадбирга таклиф этилган меҳмонлар — «Пахтакор»нинг азалий қардош ва рақиблари Алматининг «Қайрат» жамоаси ҳамда командамиз фахрийлари машъум авиация ҳалокатида ҳаётдан кўз юмган пахтакорчилар қабрларини зиёрат қилишади.

Сўнг байрамона безатилган ўйингоҳда карнай-сурнай, ноғора садолари жамоа қадрдонларини ўз бағрига чорлайди. Миллий одатимизга кўра меҳмонларга ош тортамиз. Республикамизнинг етакчи эстрада жамоалари, таниқли санъаткорлар ижросидаги мафтункор кўй-қўшиқлар, жозибали рақслар, спортчиларнинг оммавий чиқишлари ҳеч кимни бефарқ қолдирмаса керак. «Пахтакор» ва «Қайрат» жамоалари фахрийлари ўртасидаги учрашув ҳам барча ишқибозларда катта қизиқиш уйғотиши шубҳасиздир. Шу куни «Пахтакор»нинг собиқ мураббийлари, ўйинчиларига эсдалик совғалари топширилади. Бунинг учун «Миконд» ҳиссадорлик жамияти, «Совпластитал» қўшма корхонасининг қўли гул усталари ўзларининг махсус совғаларини тайёрлаб қўйишган. Шунингдек, спорт-буюм лотереяси тиражи ўтказилади. Соат 17 да эса «Пахтакор» ва «Сурхон» (Термиз) жамоалари ўртасида бешинчи тур учрашуви ўтказилади. Хуллас, 3 апрель куни стадионга ташриф буюрган ишқибозлар катта футбол байрамининг иштирокчиси бўладилар.

Фурсатдан фойдаланиб, «Пахтакор»нинг асосий таъсисчиси — Тошкент шаҳар ҳокимлиги, шунингдек Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки, «Ипак йўли» банки, «Ўзбекистон ҳаво йўллари»миллий авиакомпанияси, «Ўзбектуризм», «Тошметрокурилиш» ташкилотлари, «Ўзбекмебель» ҳиссадорлик жамияти, «Макс Хуросон» фирмаси ва «ЎзДЭУэлектроникс» қўшма корхонаси, шаҳар спорт комитети раҳбарларига фақат моддий эмас, балки маънавий томондан ҳам қўллаб-қувватлаётганликлари учун чуқур миннатдорчилик билдираман.

— Бу йилги режалару «Пахтакор»нинг келажаги тўғрисида ҳам икки оғиз тўхталиб ўтсангиз.

— Албатта, бу йилги асосий мақсадимиз — чемпион ва биллур соврин соҳиби бўлишдир. Бизга барча шарт-шароитлар яратиб берилган. Чунончи, «Пахтакор» ўйингоҳи жаҳон андозалари талабларига жавоб берадиган даражада қайта таъмирланди. Жамоада Евгений Еремеев, Андрей Акопянц, Абзал Азизов, Марат Аҳмедов, Сарвар Акромов, Дилшод Нурохунов каби ўз футбол мактабимиздан етишиб чиққан 18-19 ёшли умидли, келажаги порлоқ йигитлар тўп сурмоқда. Яна илгаригидек, ишқибозлар билан йирик корхоналарда, ўйингоҳда юзма-юз учрашувлар ўтказишдек хайрли анъанани тикламоқчимиз. Ўйлаймизки, тез орада «Пахтакор» ўзининг илгариги мавқеини тиклаб яна республикамизнинг энг кучли жамоаларидан бирига айланади.

Дилшод ИСМОИЛ
ёзиб олди.

• «Пахтакор» жамоасининг қирқ йиллигига бағишланган мақолаларни газетамизнинг тўртинчи саҳифасида ўқийсиз.

Наврўз

ШОДОН ДАВРАЛАР

Юртимиз бўйлаб йилбоши — Наврўз шодиёналари кезмоқда. Бу байрам тадбирларини ўтказишда «Камолот» жамғармасининг ҳам муносиб ўрни бўлмоқда. Шаҳримиз хиёбонларидаги саҳналар, турли ўқув юртлари ва маданият масканларида ташкил этилган қувноқ давралар барчани ўзига чорламоқда.

«Камолот» жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлимида «Навбаҳор ва қўшиқ айёми» бўлиб ўтди. «Олтин мерос» болалар фольклор гуруҳи томонидан кўҳна йилбоши байрамининг қадимги қўшиқ ва лапарлари айтилди, турли маросимлардан лавҳалар намойиш этилди. Ҳамза театри артистларининг чиқишлари айниқса илиқ кутиб олинди. Байрам дастури сўнгидаги дилрабо мусиқалар эса барчани даврага чорлади.

ЯККАСАРОЙ ТУМАНИ

Бобур номидаги истироҳат боғида янграган шўх мусиқалар барчани ёшлар сайлига чорлади. Майдон ва йўлкалар, бир неча саҳналарда турли-туман кўриклар, қизиқарли ўйинлар ва бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг чиқишлари уюштирилди. Тумандаги мактаб ва маҳаллаларда «Камолот» жамғармаси ҳомийлигида кўплаб ҳунармандчилик ва санъат тўгараклари ишлаб турибди.

ШАЙХОНТОҲУР ТУМАНИ

Тошкент алоқа коллежида замонавий электрон алоқа воситаларида ишловчи кичик мутахассислар тайёрланади. Фан-техниканинг электр алоқа соҳасидаги энг сўнгги ютуқларини ўрганиш машғулотлардаги асосий мақсад ҳисобланади. Шунингдек, илм даргоҳида маънавият ва маърифат масалаларига ҳам катта эътибор берилади. Яқинда бу ерда анъанавий «Иқбол» қизлар кўрик-танлови бўлиб ўтди. Танловда беш нафар талаба қизлар ўзбекона латофат сирлари, шунингдек, уй юмушлари, пазандалик бўйича қизиқарли шартлар асосида ўзаро беллашдилар. Унда Шаҳноза Аҳмедова ҳамда Нигорахон Тошматовалар барчанинг олқишига сазовор бўлиб, энг юқори ўринларни эгалладилар. Уларга фахрий ёрлиқлар ва коллеж директорининг махсус совринлари топширилди. Ўқув масканидаги «Камолот» жамоатчилик маркази (раиси — Бахтиёр Турлибоев) эса тадбирда ҳомий ва ташкилотчи сифатида қатнашди.

МИРЗО УЛУҒБЕК ТУМАНИ

Баҳор айёми муносабати билан шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармасига қарашли 5-болалар клиник шифохонасида байрам дастурхони ёзилди. Бош шифокор Баҳодир Дадамуҳамедов ва «Камолот» жамғармаси туман бўлимининг раиси Искандар Аслоновлар барчани Наврўзи олам билан муборакбод этдилар. Келажагимиз бўлган болажонлар соғлиғи учун ҳормай-толмай хизмат қилаётган меҳрибон шифокорлар бундай мурувватдан айниқса, мамнун бўлдилар.

ЮНУСОБОД ТУМАНИ

Тошкент молия институтининг шинам ҳовлисига эрта тонгданоқ шўх мусиқалар, устоз ва талабаларнинг хушҳол кулгу овозлари ила ўзгача файз кирди. Бир қанча дошқозонларда Наврўз таомлари қайнаб, меҳмоннавозликнинг барча русумларига мос равишда тўкин дастурхон ёзилди. Байрамга ёндош маҳаллалардан нуроний кексалар ташриф буюришди. Удумга биноан, дастурхонга ош тортилди. Институт ректори, академик Мурод Шарифхўжаев барчани Наврўзи олам билан қизғин табриклади. Талабалар бадиий-ҳаваскорлик дастаси ўз дастурлари орқали барчага баҳорий хуш кайфият улашди. Байрам куни илмгоҳнинг барча зал ва спорт майдончалари ҳам ёшлар билан гавжум бўлди. Талабалар спорт ва халқ ўйинлари бўйича «Камолот» жамоатчилик марказининг соврини учун ўзаро беллашдилар.

МИРОБОД ТУМАНИ

Айни кунларда Миробод туманининг Шимолий темир йўл вокзали ва унга ёндош ҳудудларида кенг кўламли бунёдкорлик ишлари қизғин олиб борилмоқда. Миробод бозорининг ёпиқ растаси атрофи ободонлаштириляпти. Бу жойда туман аҳлининг байрам тантаналарини ўтказиш учун ҳам қулайликлар яратилган. Бозорнинг баланд аркли дарвозаси рўпарасида ўтказилган ёшлар байрам давраси ана шундай катта тантанага айланиб кетди. Шарқона бозор, мусиқа, байрам кайфиятидаги чеҳралар...

Маънавият

«ЁШЛИКДА ЙИҒ ИЛМ МАҒЗИНИ...»

Ўтиш даври нима дегани? Унинг белгилари, аҳамияти қандай? Ёшлар ва тижорат. Исломий ва дунёвий билимларнинг муштараклиги. Бугунги ёшларнинг маънавияти нималарда намоён бўлмоқда?

Мирзо Улуғбек тумани ёшлар фаолларининг илмий-амалий анжуманида ана шундай долзарб мавзулар муҳокама этилди.

Тўғрисини айтганда, юқоридаги масалалар юзасидан саволларнинг кўп бўлиши табиий. Масалан, тижорат ва тадбиркорлик бугунги кун талаби, деймиз. Бу соҳаларда ёшларнинг ўрни қандай бўлмоғи керак? Истиқлолимизнинг энг буюк неъматларидан бири — иймон-эътиқод эркинлигининг амалда таъминланганлиги бўлди. Хўш, Ислом арконларини ўрганиш ва уларга риоя этишда нималарга эътибор беришимиз керак?

«Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раисининг ўринбосари, тарих фанлари номзоди Муборак Юнусхўжаева, шаҳар «Маънавият ва маърифат» марказининг раиси, профессор Садир Салимов, шу марказнинг етакчи мутахассиси Қобилжон Тошпўлатов ва бошқалар анжуман қатнашчиларининг кўплаб саволларига жавоб бердилар. Биз ушбу суҳбатда айтилган айрим фикрларни ёзиб келтирамиз.

Қобилжон ТОШПЎЛАТОВ:

— Ислом оламидаги улуғ аллома ва муҳаддис олимларининг кўпчилиги Ватанимиз тупроғида туғилиб, камол топганлар. Бинобарин, ҳозирги авлод, ёшларимизнинг томирларида ўша фозилу-фузало боболарнинг қони мавжуд. Эътиқод эркинлигига кенг йўл очилганидан сўнг диний илм ва амалларни ўрганишга қизиқиш ёшлар ўртасида ҳам кучли эканлиги намоён бўлди. Ибодат — бу диний билимларни эгаллаш ва амал этиш билан бирга дунёвий илмлар, барча аниқ фанларни ҳам мукаммал ўрганиш демакдир. Бу ҳақда Қуръони карим ҳамда муқаддас Ҳадисларда кўп марта таъкидланган. Ҳадисларда: «Гарчи Хитойга бориб бўлсада, илм ўрганинг». «Бир кечалик илм ўрганиш уч ой тутилган нафл рўзадан афзал» дейилганлигининг ўзиёқ ҳар қандай даврда илм ўрганишнинг аҳамияти нақадар улканлигидан далолат беради. Ҳозир баъзи йигитларимиз ўз ёшларига номуносиб кўринишда соқол қўйиб, қизлар эса оқ ёки қора ҳижобларда юришади. Булар ихтиёрий иш, аммо эътиқодлилик ташқи қиёфа билан белгиланмайди-ку. Ёшлик — инсон ҳаётидаги кенг имкониятлар давридир. Ушбу бебаҳо дамларни мазмунли ўтказиш, имкон қадар кўп илм ўрганишга бахш этиш керак. Зеро, қадим донишманднинг:

— Ёшликдан йиғ илм мағзини,
Қариган чоғингда харж қилғил ани —

деган ўгитида қанчалик бисёр ҳикматлар мужассам!

Муборак ЮНУСХЎЖАЕВА:

— Ёшларнинг тижорат билан шуғулланишлари ҳақида кейинги пайтларда кўпроқ салбий фикрлар билдириляпти. Ҳар қадамда турфа хил дўкончалар билан бирга кўчада сақич, сигарета каби майда-чуйдалар билан савдо қилувчиларнинг аксарияти ёшлардан иборат. Ҳатто кўпгина мактаб ўқувчилари ҳам шу тариқа пул топишга қаттиқ берилишган. Кўпинча бу юмуш ҳамма нарса — ўқиш, ҳунар ўрганиш ва ҳатто ахлоқ-одоб маромларидан ҳам юқори қўйилмоқда. Негаки асосий мақсад — қай йўл билан бўлмасин, кўпроқ пул топишдан иборат бўлиб қоляпти.

Тўғри, умуман олганда, ёшларнинг тижорат билан шуғулланиш истагини қоралаш нотўғри иш бўлур эди. Негаки, тижорат ва тадбиркорлик туфайли эл-юрт фаровонлиги ортади. Аммо бозордан тайёр маҳсулотни арзонга олиб, яна шу жойнинг ўзида қимматга сотишни тижорат деб бўлмайди-ку. Бундай йўллар билан бойиган инсоннинг маънавияти қашшоқ бўлади, эл-юрт, жамият ҳам бу каби фаолиятдан ҳеч қандай манфаат кўрмайди.

Анжуманда замонавий одат-русумлар, оврўпоча кийимлар ҳақида кўплаб саволлар берилди, қизғин фикрлар билдирилди. Мода нима ўзи? Унинг ҳар бир талабига риоя этиш шартми? Фикримча, замонавий либосларнинг ҳар бир янгисини дарҳол сотиб олиб, киявериш мақбул эмас. Яхшиси, имконият ва дидингизга мос равишда кийиниш, бунда атрофингиздаги муҳит ва шароит, миллий урф-одатлар, ахлоқий меъёрларни ҳам ҳисобга олиш мақсадга мувофиқдир. Негаки, «кишини кийимига қараб кутиб оладилар, ақлига қараб, кузатадилар», деб бежизга айтилмаган!

Мана шундай фойдали мулоқотларни мактаб ва маҳаллаларда ҳам тез-тез ўтказиш лозим деб ҳисоблайман.

КАМОЛОТ

Ўзбекистон ёшларининг «КАМОЛОТ» жамғармаси
Тошкент шаҳар бўлими саҳифаси

Уфқлар

АСР МЎЪЖИЗАСИ

Ҳозир компьютер ҳаётимизда жуда муҳим мавқеини кундан-кунга мустаҳкамлаб боряпти. Яқиндагина асримизнинг бу «мўъжиза»си ҳақидаги тасаввурларимиз ибтидоий эди. Очиғи, компьютер деганда кўпинча оддий арифметик ҳисоблаш қурилмаси бўлган калькуляторнигина тушунардик. Мустақиллик шарофати билан ҳаётимизнинг турли соҳаларига энг замонавий компьютерлар жадаллик билан кириб келмоқда. Келгуси асрдан бошлаб инсоннинг деярли барча юмушларини «ақлли» робот-компьютерлар ўз зиммасига олажаги ҳақида башорат қилинмоқда. Дарвоқе, компьютернинг яхшигина «башоратчилик қобилияти» ҳам бор, ҳа-ҳа, ишонаверинг.

Хуллас, гапимизни аввало компьютернинг яратувчисидан бошласак. Фалакнинг ишлари жуда қизиқ. Қарангки, электр, радио, самолёт каби бугунги «оддий» воситаларнинг илк ихтирочиларини кўпчилик билгани ҳолда, компьютердек тенгсиз мўъжиза ижодкори деярли эсга ҳам олинмайди. Бу одам Ховард Эйкен эди. У АҚШдаги Массачусетс штатининг Кембриж шаҳрида яшаган. Гарвард университетида ишлаган бу инсон замонамизнинг энг билимдон математикларидан бири эди.

1900 йилда туғилган Эйкен болалигиданоқ энг мураккаб математик ҳисоб-китобларни бир зумда ечиб ташлашга ўрганган. Кейинчалик бундай амалларни ҳатто қоғоз-қаламсиз, хаёлан бехато бажаришга одатланди. Аммо бундай машғулот ҳар қандай одамни ҳам толиқтириши табиий. Шунда унинг хаёлига «бу муаммоларни ҳал қилишда машина инсонга кўмаклашмасмикин»? деган фикр келди. Яхши ният — ярим мол. Тезда бундай машинанинг лойиҳаси ҳам тайёр бўлди. Эйкен уни амалга оширишда ёрдам сўраб перфокарталар чиқарадиган Ай-Би-Эм фирмасининг президенти Томас Ватсонга мурожаат қилди. Унинг ихтироси қабул қилиниб, юзага чиқариш учун 500 миллион доллар ажратилди. Шу тариқа, ҳар хил мақсадларда ишлатса бўладиган илк компьютер 1944 йилнинг август ойида яратилди. Бу — баландлиги 2,4 метр ва узунлиги 15,3 метр бўлган улкан қурилма эди.

Юсуф Хос Ҳожиб: «Сўзингни авайла, омондир бошинг», дея нақадар ҳақ ҳикматни айтган! Эйкен ўзи яратган машинани ишга туширишга бағишланган тантана чоғида бу ҳикмат яна бир бор исботланди. Буюк математик компьютернинг улкан имкониятлари ҳақида батафсил сўзлади-ю аммо жиддий хатога ҳам йўл қўйди. Яъни бу ихтиронинг юзага чиқишида Ай-Би-Эм компаниясининг қўшган салмоқли ҳиссаси тўғрисида йўл-йўлакай бир оғиз эслаб ўтди, холос. Ватсон бундай муносабатдан ўзини қаттиқ ҳақоратлангандек ҳис қилди ва Эйкен билан ёқалашиб кетаёзди. Сўнгра Томас Ватсон ўз компаниясидаги олимларга Эйкен компьютерини мустақил такомиллаштириш вазифасини топширди. Охир-оқибатда Ай-Би-Эм компанияси фақат компьютерлар ишлаб чиқарадиган жаҳоншумул корхонага айланди. Компанияда ҳозир ҳам «ақлли» машиналарнинг тобора янги-янги авлодлари яратилиб, бу соҳадаги жаҳонаро пешқадамлик сақлаб келиняпти.

Эйкен эса компьютерлар асосчиси сифатида деярли унутилди. Улкан олим ва «компьютерлар отаси» Ховард Эйкен 1973 йилда вафот этди.

Хўш, компьютер нималарга қодир ўзи? Бу саволга «ақлли» машина билан бевосита «тиллашаётган» ҳамшаҳарларимиз қуйидагича жавоб беришди:

Рустам ҚОСИМЖОНОВ, шахмат бўйича ўсмирлар ўртасида Осиё чемпиони:

— Мен компьютер билан шахмат ўйнайман. Ўйин жуда жиддий бўлади. Ҳар қандай рақибни чалғитиш ёки алдаш мумкин, аммо компьютерни чалғитиб бўлмайди. Биласизми, битта юришнинг 5-6 хил усуллари бўлиши мумкин, компьютер шулардан айнан энг ишончлисини танлайди.

Жаҳона АБДУРАСУЛОВА, Шайхонтоҳур туманидаги 41-мактаб ўқувчиси:

— Компьютер ҳар соҳада: биология, кимё, тиббиёт... бўйича ҳам «дарс бериши» мумкин. Унинг имкониятлари кенг, чарчасангиз қизиқ-қизиқ томошалар кўрсатиб, мусиқа чалиб ҳам беради.

Неъмат, талаба:

— Компьютернинг ўзи телевизор, магнитофон, телефон, ёзув машинаси ва яна аллақанча нарсаларнинг ўрнини босиши мумкин. Ҳамма гап унинг дастурида. Бир куни компьютерда ишлаётиб, унга «мен сени севаман», деган гапни киритдим. Дисплейда «Кел яхшиси бошқа мавзуда гаплашайлик», деган «нозли» сўзлар пайдо бўлди! Мен қайта-қайта ҳалиги гапни такрорлайвердим. Охири компьютернинг «тоқатитоқ» бўлиб, «нега фақат шу гапга ёпишиб олдинг?» деса бўладими?!

— Компьютер олганимиздан бери газетамизга анча «маза» кирди, — дейди «Туркистон» мухбири Нодир СУБҲОНОВ. — Мақола ёзиш учун қоғоз-қаламнинг кераги йўқ, тўппа-тўғри компьютерда ёзсангиз, дарҳол газета саҳифасига жойлашаверади.

Биз ҳам шуни таъкидламоқчимиз: юқорида айтилган гаплар компьютер имкониятлари олдида гўёки денгиздан томчи холос. Компьютер «тили»ни ўрганишга қатъий киришиш лозим. Бу — давр талаби. Яқин келажакда компьютерлар турмушимизнинг ҳамма соҳаларига кириб келади. Компьютерни ўрганиш қийин эмас. Чунки уни бошқариш ва ишлатиш қулай бўлсин учун ўрта маълумот даражасида содда ва тушунарли қилиб махсус яратилган.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,
Чарос ҒИЁСОВА.

Посбонлар

«ШУНҚОРЛАР» БОТИР БЎЛИШАДИ

Айтишларича, буюк соҳибқирон Амир Темур ўз лашкарларидаги барча аскарларнинг исмларини ёддан билар экан. Бобокалон юрт сарҳадлари осойишталигини сақлашда ҳарбийларнинг ўрнини алоҳида таъкидлаб, «Аскари қувватли мамлакат бой бўлур, бой мамлакатнинг аскари қувватли бўлур», дея фарзандларига ўгит берган.

Бугунга келиб, соҳибқироннинг Ватан ва миллатимиз тарихида тутган ўрни ғурур ва эҳтиром ила ўрганиляпти. Шу ўринда унинг юқоридаги ҳикмати бугунги кунда ҳам долзарб эканлиги аён бўлмоқда.

Ана шундай тарихий тузуклардан келиб чиқиб, ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш ишларини яхшилаш ҳамда уларда ватанпарварлик, маънавий баркамоллик каби фазилатларни тарбиялаш, энг муҳим вазифалардан ҳисобланади. Шу мақсадда ёшлар ўртасида «Шунқорлар» ҳарбий-спорт ўйинини ташкил этиш тўғрисида бир қанча ташкилотлар ўртасида қўшма қарор имзоланди. «Камолот» жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раисининг ўринбосари Зайниддин Қурбоновдан ушбу ҳарбий спорт ўйини ҳақида батафсил сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Аждодларимизнинг юксак жанговарлик қобилияти ҳақида кўплаб манбалар, ҳатто Юнон тарихчиси Геродот асарларида ҳам маълумотлар талайгина. Ёшларни ана шундай шарафли анъанани муносиб сақлашга тайёрлаш «Шунқорлар» мусобақасининг асосий мақсади ҳисобланади.

— «Шунқорлар» мусобақасида кимлар қатнашиши мумкин?

— Ҳарбий спорт мусобақасида умумтаълим, ўрта мактаб, лицей, гимназия, касб-ҳунар таълими ўқув юртларининг 19 ёшдан ошмаган, чақириққача ёшларни тайёрлаш фанини ўтган ўқувчилар иштирок этиш ҳуқуқига эга. Мусобақа қатнашчиларига ўйинлар ўтаётган кунларда ҳарбий хизматга чақирилувчи мақоми билан бирга алоҳида имтиёзлар ҳам берилади.

— Мусобақа дастурига қандай шартлар киритилган?

— Умумий натижалар қатнашчиларнинг ўт очишга тайёргарлик, ҳарбий интизом, тиббий-санитар, фуқаро ҳимояси, ҳарбий топография, жисмоний тарбия каби кўникмаларига қараб белгиланади. Ёш армиячилар автомат ва қўл гранатаси қисмларини пухта билиши, автоматдан ўт очиш ва қўл гранатасини кўзланган нуқтага иргита олиш лозим. Жисмоний машқларни бажаришга ҳам алоҳида эътибор берилади.

— «Шунқорлар» мусобақаси қандай жойларда ўтказилади?

— Мусобақанинг кўпгина шартлари спорт майдончалари ва кенг жойларда ўтказилиши мумкин. Ўт очиш ва ҳарбий техника билан боғлиқ шартлар эса махсус полигонларда бажарилади. Ҳамма мусобақалар малакали мутахассис ва тиббиёт ҳакимларининг назоратида бўлади.

— Ўйинларга ким раҳбарлик қилади?

— «Шунқорлар» ҳарбий спорт мусобақаларига раҳбарлик қилиш учун бош штаб тузилади. Штаб аъзоларининг таркиби мусобақанинг бош ташкилотчилари томонидан тасдиқланади.

— Ташкилотчилар ким?

— Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси бошқаруви, Республика Мудофаа, Халқ таълими, Соғлиқни сақлаш вазирликлари, Жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитаси, Республика Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши ва фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси каби ташкилотлар «Шунқорлар» ҳарбий спорт ўйинининг бош таъсисчилари ҳисобланадилар.

— «Шунқорлар» мусобақаси қайси пайтларда ўтказилади?

— Бу мусобақаларни Тошкент шаҳрида ҳар йили мунтазам ўтказиш белгиланган. Март-апрель ойларида туманлар бўйича мусобақаларда ғолиб чиққан жамоалар келгуси ойда шаҳар ва республика миқёсидаги танловда қатнашадилар. Финал ўйинларида юксак натижа кўрсатган ёш армиячилар ҳарбий билим юртларида ўқишлари учун имтиёзга эга бўладилар. Биласизми, соҳибқирон Амир Темур ўзининг улкан ғалабаларини нишонлаш чоғида барча амирларнинг мартабасини оширган, аскарларини эса ёппасига «ботир» унвони билан тақдирлаган экан. «Шунқорлар» — ботирликнинг дастлабки «босқичи», дейиш мумкин.

Беҳзод ЭГАМОВ
суҳбатлашди.

Мурувват

ҲАР КИМ ВА ҲАР КУНИ...

Удумга кўра, байрамларда кексалар, ногиронлар ва кўнгли ярим кишиларга хайру саховат кўрсатилади. Наврўз ана шундай меҳр-оқибат, чин инсоний хислатлар намойиш этилгувчи байрамдир. «Камолот» жамғармасининг Тошкент шаҳар бўлими ҳам ана шу анъанага содиқ. Жумладан, жамғарманинг Чилонзор тумани бўлими томонидан 23-меҳрибонлик уйи тарбияланувчиларига сифатли пойафзаллар ҳадя қилинди. Собир Раҳимов туманидаги ногирон болаларнинг 100-махсус мактаб-интернатида эса катта тантана уюштирилди, 180 нафар тарбияланувчилар учун байрам дастурхони ёзилди, «Камолот» совғалари топширилди. Жамғарманинг шаҳар бўлими томонидан ижтимоий таъминот вазирлиги қошидаги ногиронлар учун республика махсус ҳунар-техника билим юртига моддий ёрдам тариқасида 10 минг сўм пул ўтказилди.

Ҳа, Президентимиз айтганидек, савоб ишни ҳар ким ва ҳар куни қилиш керак!

Танловлар

ҚУВНОҚЛАР ВА ЗУККОЛАР

Баҳор. Ёшариш фасли, севги айёми, завқли меҳнат, гўзаллик фасли... Айнан ана шундай кезларда кўнгил қувноқ davраларни, шеър тинглашни тусайди. Шоир айтганидек:

Булбулнинг шўх сасли навоси бўлиб,
Севгининг муборак садоси бўлиб,
Зиёли кўзларда кулади баҳор,
Наврўзни етаклаб келади баҳор...

Акмал Икромов туманида ўтказилган «Қувноқлар ва зукколар» кўрик-танлови баҳорий кайфият ва шўх тароналарни ўзида жам этганлиги билан унутилмас бўлди. Тумандаги «Чевар» ҳиссадорлик жамиятининг «Чевар»лари ва 4-ип йигирув ва тўқув фабрикасининг тўқимачи қизлари намойиш этган маҳорат ва санъатни ҳакамлар томонидан холис баҳолаш осон бўлмади, албатта. Аммо қўшиқда: «Бу дунёда гўзаллар кўп, гўзаллардан ўзарлар кўп» дейилганидек, «Чевар»лар барибир чевар-да.

СУРАТДА: «Қувноқлар ва зукколар» кўрик-танловидан лавҳа.

Мозий

ТОШКЕНТ БОҒЛАРИ

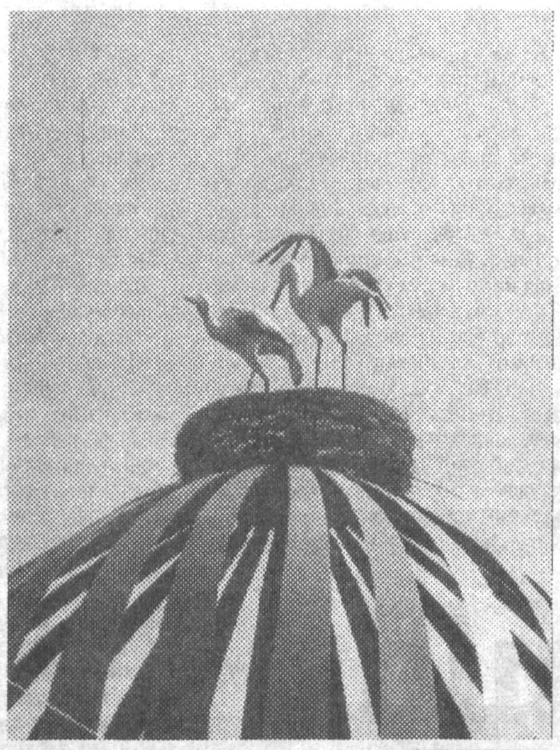

Табиатнинг энг яшил ва гўзал манзараларидан бирини дарахтзор боғлар ташкил этади. Юртимиз қадимдан боғ-роғларга, гулзор ва яшил чаманзорларга бой бўлган. Тарихий манбаларда ёзилишича бундан минг-минг йиллар муқаддам ҳам кишилар катта-катта боғлар барпо қилганлар. XIV асрдаёқ Ўрта Осиё шаҳарлари орасида Самарқанд гўзал боғлари ва яшил хиёбонлари билан шуҳрат қозонади. Буюк бобомиз Амир Темур ҳам Самарқанд атрофида худди ана шундай оромбахш салқинлик бахш этиб турган 12 боғ барпо қилдирган эди. Тошкент ҳам ўзининг жаннатмакон гўзал истироҳат боғлари билан оламга машҳур бўлган.

Кимки бу жаннатмакон боғ-роғларга қадам қўйса, мевазор олма, узум, нок, серсув латиф шафтолилари, беҳи ва анжир дарахтлари ҳосилининг мўл-кўллигини кўриб хайратда қолишган.

XVIII асрнинг 80-йилларида Тошкентда бўлган рус тоғкон муҳандислари Бурнашев билан Поспеловлар Тошкент боғлари кўп бўлганлиги, лекин ўзаро урушлар натижасида мевали боғлар барбод этилганлигини ёзади. 1813-1814 йилларда Тошкентда бўлган рус элчиси Филипп Назаров ўзининг «Осиёнинг ўрта қисмидаги айрим халқлар ва юртлар ҳақида мулоҳазалар» деган китобида шаҳримизни шундай таърифлайди:

«Бу жойда энг яхши об-ҳаво бўлиб, деярли ёз аримайди. Энг талабчан кишининг таъбини ва назарини қондироладиган ҳамма нарса ердан ўсиб чиқади. Бу ердан ўтган киши ҳамма жойда токзор ва мева боғларини кўради, бу боғларда анор ва шафтоли дарахтлар ўз мевалариниг оғирлигидан эгилиб ётади, ҳар қадамда учрайдиган булоқлар, сойлар ва сунъий ариқларнинг икки четига баланд тераклар ўтқазилган. Бу жойлар саёҳатчини салқин қўйнига чорлаётгандек туюлади».

1865 йили Тошкентни чор қўшинлари томонидан истило қилиниши натижасида юқорида эслатилган жаннатмакон боғларнинг кўплари йўқ қилиб юборилди. В. Верещагин ёзади: «Биз Тошкентга кириб келганимизда гўзал мевали боғлар, ҳақиқий ўрмон дарахтзорлар кўзга ташланди. Бу боғлар шаҳарни ҳар уч томонидан ўраб турибди, тўртинчи томонидан бизнинг қўшинларимиз кириб, у ердаги ҳамма дарахтзор боғларни йўқ қилиб юборди ва унинг ўрнига турар-жойлар қурилди. Шундай қилиб, «биз рус ваҳшийлари» Тошкент атрофидаги мингларча мевали дарахтларни кесиб, йўқ қилиб юбордик».

Ўтган асрнинг иккинчи ярмида, яъни Тошкент истило қилингандан кейин шаҳар атрофларида боғлар қайта ташкил этила бошланди. Шаҳарнинг янги қисми кўчаларига Россиянинг шимолий районларидан келтирилган турли-туман мевасиз, манзарали ва серсоя дарахт кўчатлари, буталар кўплаб ўтқазила бошланди. Табиатшунос В. П. Дробовнинг маълумотига кўра 1867 йиллардаёқ ҳаваскор боғбонларнинг боғларида оқ қайин, оқ акация, заранг, шумтол, эман, сарв, тут, арча, сирень ва бошқа дарахтлар бор эди.

Шундай боғлардан бири Салор ёнидаги тошкентлик Саидазимбойнинг боғи бўлган. Шаҳарда энг йирик бўлган бу гўшада чинор, терак, тол, қайрағочлардан ташқари, мевали дарахтларнинг ҳам сон-саноғи бўлмаган. Ёзнинг иссиқ кунларида мириқиб ҳордиқ чиқариладиган бу маскандаги дарахтлар тўртбурчак қилиб экилган.

Бундай боғлар 1867 йили генерал-губернатор қароргоҳи жойлашган бино ортида, Шайхонтоҳур, Бешёғоч, Дўмбиробод, Себзор даҳаларида ҳам бўлган. 1872 йили Тошкент обсерваторияси ёнида, табиатшунос В. Ф. Ошанин ташаббуси билан пиллачилик мактаби ҳовлисида, шаҳар архитектори Н. Ф. Ульянов, капитан Г. Маевларга тегишли боғлар ҳам бўлган.

Туркистон ўлка солиқ бошқармасининг амалдори А. И. Шоҳназаров «Ўрта Осиё боғдорчилик ўтроқ аҳолининг энг севимли машғулотларидан бири», — деб ёзган эди ўтган асрнинг охирларида.

Бу даврларда Тошкент боғлари катта фойда келтирмоқда эди. Тошкент шаҳри ва унинг атрофларида айрим рус бойлари ва амалдорларининг боғлари кўпайиб, кенгая борди. Тошкент қўрғон коменданти ва рус қўшинлари бошлиғи полковник А. Жемчужников Бешёғоч даҳасидан кўплаб ерли аҳоли боғларини арзон гаровга сотиб олди. Ярим йил ичида бу уддабурон ва олғир ёнма-ён турган ерли аҳолига тегишли 17 та боғни, жами 7,5 десятина ерни жуда арзон, бор-йўғи 370 тиллога сотиб олади. А. Жемчужников 1897 йили шу боғлардан 800 пуд узум, 150 пуд майиз, 38 пуд ўрик, 140 пуд шафтоли, 64 пуд жийда, 12 пуд грек ёнғоғи, 25 пуд гилос, 1000 боғ беда олған ва

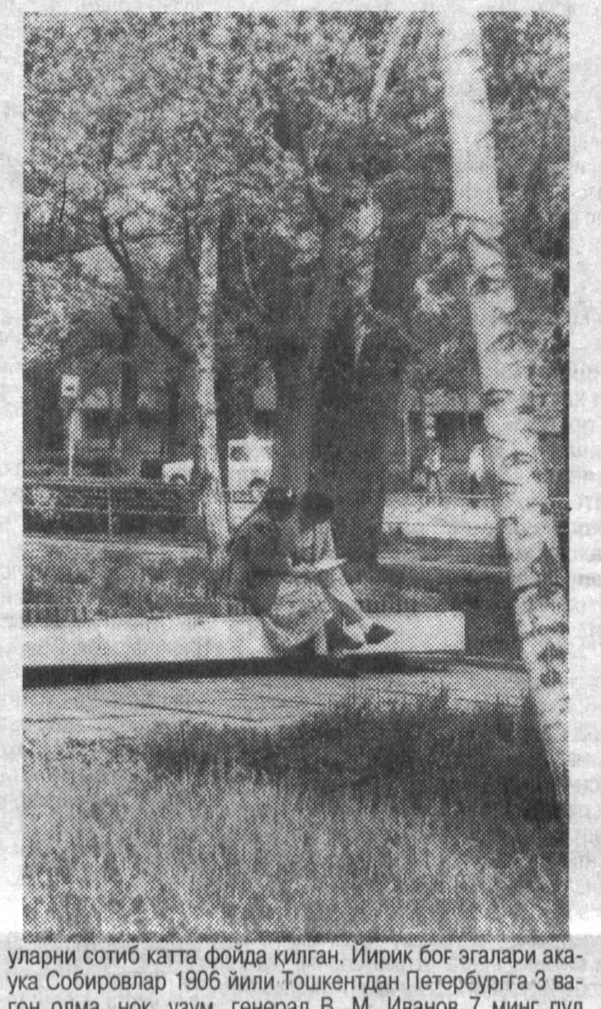

уларни сотиб катта фойда қилган. Йирик боғ эгалари ака-ука Собировлар 1906 йили Тошкентдан Петербургга 3 вагон олма, нок, узум, генерал В. М. Иванов 7 минг пуд олма, ўрик, нок юборганлар. 1910 йили Петербург қишлоқ хўжалиги кўргазмасига ака-ука Мирзакарим ва Мирзаолим Мирзамуҳамедовлар 200 яшик узум, олма, нок жўнатиб, кўргазманинг олтин медалига сазовор бўлганлар. Ш. Арслонов эса Тошкент боғларининг ширин-шакар шафтоли, олча, олма, ўрик, узуми ва нокларининг мўл-кўллигини таърифлайди. XIX асрнинг охири ва XX аср бошларида боғдорчилик билан шуғулланувчиларнинг сафи орта борган сари боғ учун ерлар ҳам қимматлашади.

Умуман, деб ёзган эди шаҳар бошлиғи, «Ҳозирги вақтда (XIX асрнинг 70-80 йилларида) шаҳар чегарасида ғалла экинлари экиладиган ерлар кам, ҳамма жойлар боғ ва бедапоялар билан банд. Ерларнинг баҳоси йил сайин ошиб бормоқда. 1879 йили шаҳар ерларининг баҳоси 1860 йилларга нисбатан 20 марта ортган». «80 йилларнинг бошларида ўлканинг шаҳар марказига яқин жойлардаги (Қўйлиқ, Тўйтепа, Янгийўл) бир ботмон ернинг баҳоси 100 сўмдан 500 сўмгача баҳоланган бўлса, Тошкентда шундай ерларнинг баҳоси 1000-1200 сўмга етган эди», — деб ёзади чор амалдорларидан бири А. Хорошкин. «Тошкентнинг Қорақамиш ҳудуди атрофида бир десятина ер 1000 сўм, Тошкентдан 10-15 верст узоқликда бир десятина ерни 3000 сўмга зўрға топасиз».

Агар тарихий манбаларга мурожаат қилсак, 1908 йили Тошкент атрофида 1700 десятина боғ, 1600 десятина узумзор (1877 йили мевали боғлар 500 десятина эди, холос), 1909 йили Тошкентнинг Эски шаҳар қисмида 437 десятина узумзор, 348 десятина боғ, Янги шаҳар қисмида 190 десятина узумзор, 1750 десятина боғ, 1910 йили эса Тошкент атрофида 18.325 десятина боғ ва узумзорлар бўлганлигини биламиз.

Чоризм босқинчиларидан бири амалдор А. А. Кауфман Тошкент боғлари тўғрисида «Тошкентга келиб қолсангиз ўзингизни Италиянинг тоза, қалин яшил ўрмонзорларига киргандай сезасиз. Бир қаватли уйлар, кўчалар тўғри кенг ва узун бир-бирига ўхшайди. Деярли ҳар бир ҳовлида боғ бор, унда олма, ўрик, тут, олхўри, ёнғоқ ўсади. Кўча четларида терак, чинор ва қайрағоч экилган, ёнидан кичик ариқчада сув оқади. Бундай катта ям-яшил серсоя салқин боғларни Россияда ва бошқа йирик шаҳарларда ҳам тополмайсиз. Бу ерга келган ҳар бир киши роса мириқиб ҳордиқ чиқаради», — деб ёзган эди.

Шаҳар ва унинг атрофларида хусусий боғу роғлар анчагина мавжудлигига қарамай, кўпчилик дам олиб, ҳордиқ чиқарадиган жамоатчилик боғлари деярли барпо этилмаган эди. Шуни назарда тутиб, 1882 йили шаҳарда жамоатчилик маданий ҳордиқ чиқарадиган шаҳар боғини ташкил этиш масаласи ўртага ташланди. Йирик савдогар амалдор К. М. Максимович шаҳар бошлиғи бўлганида ободонлаштириш ишларини бошлаб юборди. У 1882 йилда шаҳар думасининг биринчи мажлисида жамоатчилик боғи барпо этилиши зарурлигини айтди. Шундай қилиб, 1882 йил баҳоридан дастлабки дарахт кўчатлари ҳозирги «Меҳржон» боғига экила бошланди. Лекин шаҳар хазинасида пул йўқлиги баҳонаси билан бу хайрли ишга жуда кам, атиги 100 сўм ажратилди, холос. Ваҳоланки, бу ишларга яъни — майдонни режалаштириш, чуқур қазиш, ариқ олиш, ўтирғичлар ўрнатиш, дарахт сотиб олиш ва ўтқазишга шаҳар 2000 сўм ажратиши лозим эди. Давлат ғазнасига ишонмай айрим мансабдор шахсларнинг хайр-эҳсонлари туфайли 700 сўм йиғилди. Шу маблағ ҳисобидан шаҳар боғига 4143 та дарахт ўтқазилиб, ободонлаштириш ишлари олиб борилди. 1883 йилнинг баҳорида ҳозирги Амир Темур хиёбонини барпо этиш ишлари шаҳар меъмори Н. Ф. Ульянов лойиҳаси асосида режалаштирилди. 1898 йилда бу ердаги ободончилик ишлари тугалланди ва уни Тошкент аҳолиси ва четдан келган кишилар учун сайр қилиш ва маданий ҳордиқ чиқариш жойига айлантиришга қарор қилинди. Ўша вақтларда 10 гектарни ташкил этган ҳозирги «Меҳржон» боғига экилган дарахтлар — бизнинг давримизгача сақланиб қолган бир нечта эман ва чинорлар шундан гувоҳлик беради.

Кейинги йилларда Тошкент жамоли ўзгарди, боғу роғлари кенгайди, тартибга солинди, унга бўлган муносабат кучайди. Шаҳримизда кенг жамоатчилик асосида янгидан-янги боғлар, чиройли гулзор ва хиёбонлар, маданий дам оладиган саройлар барпо этилди. Шаҳримиздаги боғларни эстетик жиҳатдан безаш, санитария ҳолатини яхшилаш бўйича қатор тадбирлар амалга оширилмоқда.

Биз шаҳримизни севар эканмиз, унинг гуллаб-яшнаши, обод бўлиши ва манзарали, хушҳаво шаҳарга айланишига ўз ҳиссамизни қўшишимиз керак. Чунки яшил боғларимиз, гулзоримиз қанча кўпайса, шаҳримиз ҳавоси шунча мусаффо бўлиб, кайфиятимиз чоғ, руҳимиз тетик бўлади.

Гулсара ОСТОНОВА,
тарих фанлари номзоди.
Рашид БОЙТУЛЛАЕВ,
қадимшунос.

Зайниддин ВОСИФИЙ

ТОШКАНД ВА УНИНГ БОҒ-РОҒЛАРИ ВАСФИДА

(парча)

Тошканд мулкин букун таърифин этай,
Нуқталар шодасин назмга битай.

Бир диёрки, анда сунбулу раъно,
Халқин жаҳон айтар мардуми доно.

Андоқ бир шаҳарки жаннатмакондир,
Хижолатдин жаннат сийнаси қондир.

Бу кентни ким кўрса асло жилмагай,
Жаннат неъматларин орзу қилмагай.

Бўлак юртларда гар бўлгунг бахтиёр,
Бунда гадолик беҳ, этгил ихтиёр.

Муборак тупроғи мисли тўтиё,
Суйи раҳмат суйидин хўброқ гўё...

Насими гўёки Исонафасдир,
Анга етмоқ Масиҳога ҳавасдир.

Хушбўй сабосини этсанг ихтиёр,
Руҳпарвар дилбарлар нафасича бор.

Ҳавоси малҳамдир хаста жон учун,
«Қонун»и шифодир бағри қон учун...

Теграсин қуршаган гўзал чорбоғлар,
Алардин Эрамнинг кўксида доғлар.

Боғларин васфина агар киришсам,
Ёддан кўтарилур беҳишту Эрам.

Тераклар саф тортиб турарлар қатор,
Ҳар бирин дегайсан сарвиқомат ёр.

Тераклар қоматин кўрганда қизлар,
Шармдан қизарур, ҳаёдан гизлар...

Чаман узра атир гулнинг болқиши,
Айман водийсининг оловкор ниши.

Анҳор тарафинда кўринган гулбун,
Ўша яшил дарахт, гули эса — хун.

Қара, гулбунидин ғунча кўрингай,
Сабзаранг хум мисол, ичи тўла май...

Ҳамиша баҳор гули деганича бор,
Ундан чорбоғ ичи ҳамиша баҳор...

Узумин васфидан айтайин бир қур,
Лаълу дурлар билан гаровда енгур...

Ҳусайний узумин ҳар бир донаси —
Гўзаллар лаълининг ол дурдонаси.

Ишкомлар осмонин кузатсанг агар,
Бобаки кўринур мисоли Ҳулкар...

Нозик сабзалари — барра, ўлтиринг,
Нозикқадлар эҳсонига тенг кўринг.

Ширинлиги ўткир — тилни тилади,
Алишер табъидан — буни билади.

Меваларга тўлиқ бу рангин бўстон,
Арзийди ёзолсам шаънига достон...

Номзодлар

КУЙЛОВЧИ РАНГЛАР

Стол устида Жаҳон интеллектуал мулк ташкилоти бош директори Арпад Богш юборган таклифнома: ташкилотнинг Женевадаги қароргоҳининг машҳур галереясида ўзбек мусаввирининг суратлари кўргазмаси ташкил этилади. Рўпарамда шу мусаввир Ортиқали Қозоқов ўтирибди. «Чанқовуз оҳанглари» асарига охирги бўёқларини бераётган экан. Мўйқаламини ўйнаб, кулимсирайди.

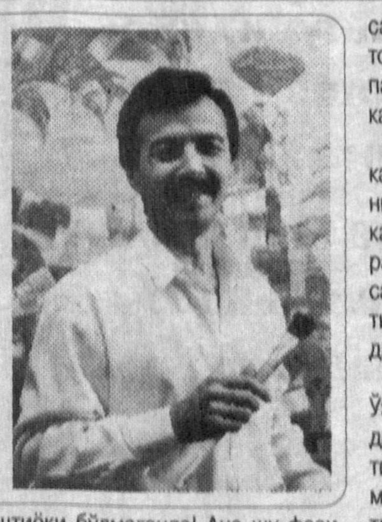

... 1979 йиллар эди. «Гулхан» журналида ишлаётган пайтларим. Журнал бадиий муҳаррири Мирвосил Одиловнинг хонасига кирсам бир қотмадан келган ўсмир ўтирибди.

— Ортиқали Қозоқов, — деди Мирвосил, — сизга суратлари маъқул бўлган эдику, ўша. Чингиз Ахмаровнинг оқ тилаги билан ўтган йили чоп этилувди.

Ўсмир дик этиб ўрнидан турди.

— Ассалому алайкум, ака, — деди тавозе билан. — Тошкентга ўқишга келдим. Театр ва рассомчилик институтининг тайёрлов курсидаман ҳозир.

Маълум бўлишича, журналда унинг бир нечта суратлари босилгач, Поп туманида анча шов-шув бўлибди. Эътиборлигина бир киши, тасвирий санъатнинг ошиқларидан экан, туман марказидан Санг қишлоғидаги мактабга ўша журнални кўтариб келибди. Ортиқали Тошкентга келгач, ҳеч нарсага қарамай тўғри «Гулхан» таҳририятига йўлиқибди.

Шу-шу Ортиқали Қозоқовнинг номи журнал саҳифаларида тез-тез пайдо бўла бошлади. Катта-катта суратлар чизди. Мирвосил ҳам чидам билан унга ранг-тасвир сирларини ўргатди. Институтдаги устозларидан ўрганди. Кечаги талаба бугун ўз йўлига, ўз услубига эга бўлган рассом.

Гоҳида ўйлаб қоламан: ижодкор қай лаҳзада ўзининг юлдузли онларини кашф этади? Энг яхши асарларини яратади? Ўтмишимизнинг буюк алломаларидан бири деган экан: «Эл нетиб топгай мениким, мен ўзимни топмасам». Кўриниб турибдики, ўзлигини намоён эта олган ижодкоргагина сеҳрли илҳом дунёсида қолиш насиб этади.

Эҳтимол, Ортиқали Қозоқов рассом бўлиб, сокингина, ортиқча гап-сўзларга сабаб бўлмасдан яшайверардими? Ҳа, яшайверарди. Агар унинг чуқур билими, тинимсиз меҳнати, иштиёқи бўлмаганда! Ана шу фазилатлар Ортиқалини тилга тушириди, асарларига жўшқин оҳанг, куйловчи ранг бахш этди.

Ортиқали юзлаб суратлар яратди. Лекин унинг илк сурати — диплом иши бўлган «Қирқ биринчи йил олмалари»ни ҳамиша ҳаяжон билан эслайман. Асар ортиқча дабдабадан холи: юртимиз оқсоқоли Йўлдош Охунбобоев бошчилигида фронтга олма, совға-саломлар олиб кетиляпти. Уруш ҳақидаги халқимизнинг, буюк саховати ҳақидаги энг гўзал асарлардан бири бу.

Ортиқали Қозоқовнинг чизган асарлари орасида «Наврўз», «Икки фаришта», «Биринчи калима», «Уч бахши», «Бибихоним», «Муножот», «Шарқ келинчаги», «Чўмилаётган Ширин», «Ёлғизлик» каби суратлари ҳам борки, уларга тикилиб, соатлаб мушоҳада қилиш мумкин. Айниқса, «Наврўз» чуқур фалсафий мазмун касб этганки, уни ҳар бир томошабин изоҳлаб бера олади. Чуқур, айни пайтда соддагина тасвир, бу ўз навбатида камолот белгиси дегим келади.

Ортиқали Қозоқовнинг асарлари Америка Қўшма Штатлари, Англия, Япония, Испания, Бельгия каби жаҳоннинг кўплаб мамлакатларидаги музейларда сақланмоқда. Бу рассом ижодига бўлган чуқур эҳтиром бўлса, айни пайтда, Ватанимиз тасвирий санъатининг баланд нуфузига ҳам бир тимсолдир.

— Менинг барча асарларим Ватаним — Ўзбекистон ҳақидаги қўшиқларимдир, — дейди Ортиқали Қозоқов, — бу қўшиқларни яратиш учун асло тиним билмайман. Тин олиш, мақсадга етдим дейиш, ижод аҳлининг иштиёқини кўрсатиб қўяди. Сусайган иштиёқ билан нима ярата оласиз? Яратганингиз билан кимга манзур этасиз уни? Шу сабаб фақат меҳнатни ўзимга шиор қилиб олганман. Ватан ҳақидаги энг яхши қўшиғимни яратишим керак... Яхши қўшиқ эса кўнглимда...

Ортиқалининг суратларига қараб туриб, юрагингиз туғёнга келади: ранглар худди куйлаётганга ўхшайди. Буни мен Абдулла Қодирий номидаги Республика Давлат мукофотига тақдим этилган «Наврўз», «Янги кун», «Шарқ келинчаги», «Намозшом»» ва бошқа асарларида кўрдим. Мусаввирнинг ўзи айтишича, унинг асарлари юрт ҳақидаги қўшиқ экан, бўёқлари куйловчи экан, ҳали жуда кўп ажойиб асарларни томоша қилишимизга, суратларга боқиб мусаввир қалбидаги туйғулар суронини тинглашимизга ишонч ҳосил қилдим.

Темур УБАЙДУЛЛО.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ДИҚҚАТ, КИМ ОШДИ САВДОСИ!

1997 ЙИЛ 11 — 21 — 30 АПРЕЛДА
соат 10.00 да
ТОШКЕНТ ШАҲАР КЎЧМАС МУЛК БИРЖАСИ
КИМ ОШДИ ВА БИРЖА САВДОЛАРИ ЎТКАЗАДИ
САВДОГА ҚУЙИДАГИЛАР ҚЎЙИЛАДИ:

Охунбобоев — Сағбон мавзесида жойлашган 106-АЁҚТ. Буюртмачи — «Тошвилоятнефтмаҳсулот». Бошланғич нархи — 26 000 000 сўм.

Собир Раҳимов тумани Қора қамиш 1/2 мавзесида жойлашган қурилиши тугалланмаган 40 хонали турар жой уйи. Бошланғич нархи — 22 000 000 сўм.

«МТА» Акционерлик жамиятининг хизмат даври тугаган 2 та «ГАЗ-24» автомобиллари. Бошланғич нархи — 48 664 сўмдан 62 150 сўмгача.

«Амир Темур Ю. Б» ҳиссадорлик жамиятига қарашли 2 та «ГАЗ-24» автомашиналари. Бошланғич нархи — 37 700 сўмдан — 49 900 сўмгача.

«2-Автокомбинат» бирлашмасининг хизмат даври тугаган 2 та «ГАЗ—24» автомобиллари. Бошланғич нархи — 44 000 сўмдан — 64 000 сўмгача.

Шайхонтоҳур тумани, Беш ёғоч мавзеси, 15-уй, тўрт хонали 16-хонадон. Умумий фойдаланиш майдони 125 квадрат метр. Бошланғич нархи — 5500000 сўм.

Ўрта Осиё ипакчилик илмий текшириш институти ерида жойлашган қурилиши тугалланмаган уй. Умумий ер майдони 0,6 га. умумий фойдали майдони 173,5 квадрат метр.

Бошланғич нархи — 6000000 сўм.

Сирдарё шаҳрида жойлашган ОАТЖ «Ташсельмаш»га қарашли 7 сонли цех филиали иншооти. Иншоотнинг баҳоси 7277912 сўм.

Якка тартибда уй-жой қуриш учун Тошкент шаҳри ҳудудида жойлашган ер участкалари.

«Сув ҳаёт манбаи» корпорациясига қарашли Тошкент темир бетон заводининг «ГАЗ-24» русумли автомобили.

Бошланғич нархи — 35662,0 сўм.

«Транстуркистон» транспорт — экспедиторлик ҳиссадорлик компаниясининг РАФ—2203 — 01 русумли микроавтобуси.

Бошланғич нархи — 337502,0 сўм.

Ким ошди савдосига юридик ва жисмоний шахслар қатнашиши мумкин.
Тўлов шакли турли йўллар билан амалга оширилади.

ШОШИЛИНГ, БУ СИЗНИНГ ИМКОНИЯТИНГИЗ!

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Абдулла Қодирий кўчаси 13, 1- қават, 1-хона.
Телефонлар: 44-53-77, 44-53-68.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1997 йил 1 апрелдан телефон тармоғи хизматларига янги тарифлар жорий этилди.
Асосий телефон аппарати учун бир ойлик абонентлик тўлови:
1. Якка фойдаланишдаги:
корхоналар учун — 1170 сўм
аҳоли учун — 90 сўм.
Жамоа бўлиб фойдаланишдаги:
аҳоли учун — 150 сўм.
Ҳар хил абонентларга ўрнатилган қўшилган (блокираторли) ва параллел телефонлар учун бир ойга:
1. Параллел телефон аппаратига:
— корхоналар учун — 585 сўм
— аҳоли учун — 45 сўм.
2. Якка фойдаланишдаги:
— корхоналар учун — 936 сўм
— аҳоли учун — 72 сўм.
3. Жамоа бўлиб фойдаланишдаги:
— аҳоли учун — 120 сўм.
Гаплашган вақтига қараб ҳақ тўланадиган тизимдаги абонентлар учун Асосий телефон аппарати учун бир ойлик абонентлик тўлови:
1. Якка фойдаланишдаги:
— корхоналар учун — 1118 сўм
— аҳоли учун — 63 сўм.
Сўзлашувларнинг белгиланган лимити ва белгиланган абонентлик тўловидан ўтган, абонент томонидан амалга оширилган ҳар бир тўла ёки тўла бўлмаган сўзлашув учун:
— аҳоли ва корхоналар учун — 0,30 сўм.
1997 йил 1 апрелдан бошлаб II-жаҳон уруши ногиронлари, ногирон байналминалчи-жангчилар, Чернобиль фожиаси ногиронлари ва I-гуруҳ ногиронлари учун телефон аппарати учун абонентлик тўловининг 50 фоизи миқдорида имтиёзлар белгиланди. Ҳақ қуйидагича белгиланди:
— Марказий Осиё — 24 сўм
— Россия, Украина, Беларусь, Молдова, Арманистон, Грузия, Озарбайжон — 35 сўм
— Европа — 119 сўм
— Осиё — 143 сўм
— Африка ва Америка— 117 сўм
— Австралия — 124 сўм

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

«Тошиссиқликқуввати» ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз истеъмолчиларига банк реквизитларининг ўзгарганлигини маълум қилади.
Корхонанинг янги реквизитлари қуйидагича: Тошкент шаҳар Акмал Икромов АК ПСБ. Ҳисоб рақами: 20202000600118956001. МФО 00397.

ҚУТЛАЙМИЗ!

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси
Собир Раҳимов алоқа узелининг бош муҳандиси
Гайнитдин Исақович ИБРАГИМОВни
50 ёшга тўлганлиги муносабати билан
ҚИЗҒИН ТАБРИКЛАЙДИ
унга мустаҳкам саломатлик, катта ижодий муваффақиятлар ва оилавий ҳаётда бахт-саодат тилайди.

Ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланувчи ташкилот Бирлашган Араб Амирликлари, Ҳиндистон, Малайзия, Таиланд, Покистон, Исроил, Германия, Жанубий Корея, Туркия, Англия, АҚШ, Эрон, Индонезия, Бахрейн, Хитой, Голландия мамлакатларига қизиқарли саёҳат дастурларини

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Шунингдек, спорт ташкилотлари учун хорижга чиқишга кўмак берамиз.

Қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: (3712) 45-24-48, телефон ва факс (3712) 45-08-52, 39-10-97.

«ЎЗДАВЦИРК» ДАВЛАТ БИРЛАШМАСИНИНГ Т. ЭГАМБЕРДИЕВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИ

ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА

Икки қаватли дор
Янги Аттракциони
рекорд томошаси:
тўрт кишидан иборат қатор цирк гумбази остида

Дастур раҳбари: Республикада хизмат кўрсатган артист Нисо Алиева.

Икки бўлимдан иборат катта ранг-баранг дастур.

Томошалар 1, 2, 13, 19, 20, 26, 27 апрель, 3, 4, 9, 10, 11 май кунлари соат 12.00 ва 15.00 да бошланади. Билетлар нақд пулга ёки пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Касса соат 10.00 дан 18.00 гача ишлайди.

Маълумотлар учун телефонлар: 44-35-91, 44-29-04.

Диққат! Ёзги мавсумга тайёрлаш зарурияти туфайли иссиқлик марказларимизнинг тўхтатилиши режалаштирилаяпти. Иссиқ сув таъминоти қуйидаги муддатларга ҳудудлар бўйича тўхтатилади.

1-Иссиқлик маркази — 7 апрелдан 16 апрелгача: ТошДНЭС микрорайони, Яланғоч, Черданцев-1, «Тошқишлоқмаш» мавзелари, Х. Абдуллаев ва Буюк ипак йўли шоҳкўчалари, Оққўрғон, Эргашев, Пушкин, Паркент, Доғистон, Володарский, Бойқўрғон, Сайрам кўчалари, Тимирязев кўчаси, Ҳ. Олимжон майдони.

2-Иссиқлик маркази — 12 майдан 21 майгача: Қорасув, Феруза, Черданцев -2 мавзелари.

3-Иссиқлик маркази — 21 майдан 30 майгача: Марказ — 10, 11, 14, 26, 27, Ўзбекистон, Навоий, Абай, Узоқов, Ниёзов кўчалари, Олмазор, Бешёғоч мавзелари.

4-Иссиқлик маркази — 7 апрелдан 16 апрелгача: Марказ — 5, 6 мавзелари, Юнусобод, Себзор, Қорақамиш 1/1, 1/2, 1/3, 1/4 мавзелари, Сағбон, Амир Темур, Катта Олмазор кўчалари.

5-Иссиқлик маркази — 21 майдан 30 майгача: Чилонзор мавзеси, Фарҳод, Муқимий, Юсупов кўчалари, Дўмбиробод мавзеси.

6-Иссиқлик маркази — 28 апрелдан 7 майгача: Қўйлиқ мавзеси, Ипподром, Гайдар, Манзара, Новий путь, Фарғона йўли кўчалари.

7-Иссиқлик маркази — 28 апрелдан 7 майгача: Авиасозлар шаҳарчаси, Кадишев кўчаси, «Ғалабанинг 40 йиллиги» мавзеси, Оҳангарон узун кўчаси.

8-Иссиқлик маркази — 28 апрелдан 7 майгача: Сирғали мавзеси.

9-Иссиқлик маркази — 12 майдан 21 майгача: Ғафур Ғулом, Москва остонаси кўчалари, Дала Гузар, Ал Хоразмий мавзелари, Чилонзор 21—25, 30, 31 мавзелари.

10-Иссиқлик маркази — 12 майдан 21 майгача: ТошМИ — ТошДУ шаҳарчалари, Ибн Сино, Тансиқбоев, Қорақамиш 2/3, 2/4, 2/5 мавзелари, ТошДавТИ мажмуаси.

Тошкент иссиқлик электр маркази — 28 апрелдан 7 майгача: М—1, М—2, Аэропорт мавзелари, Бошлиқ, Қушбеги мавзелари, Чилонзор 1-7 Е ва И мавзелари, Оқтепа, Бобур, Нукус, Усмон Носир, Муқимий кўчалари.

Маълумот учун телефон: 62-68-38.
Тошкент иссиқлик маркази.

Халқимизда «40 йилда бир йигит дунёга келар», деган гап бор. Буни севимли футбол жамоамизга қиёс қиладиган бўлсак, ўтган 40 йил ичида унинг таркибида ўзбек футболининг энг ёруғ юлдузлари тўп сурдилар, жамоа жаҳон футбол майдонларида юртимиз шаънини муносиб ҳимоя қилиб, довруғ таратди. Бизнинг «Пахтакор» командаси ташкил этилган кундан бошлаб унинг таркибида ўн йилга яқин тўп сурган, ўз вақтида команда сардори бўлган, сўнг эса мураббий сифатида ўзбек футболига кўплаб иқтидорли чарм тўп усталарини етиштириб берган команданинг жонли тарихи ҳисобланмиш спорт устаси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Акмал ака Азизхўжаев билан суҳбатимиз ҳам «Пахтакор»нинг ташкил этилиши тарихи, унинг анъаналари хусусида бўлди.

Футбол

«ПАХТАКОР» — 40 ЁШДА!

— Акмал ака, сизнинг катта футболдаги илк қадамларингиз ҳам, футболчи сифатида эл-юртга танилишингиз ҳам бевосита «Пахтакор» командаси билан боғлиқ. Жамоа қандай тузилганлиги, унинг дастлабки қадамлари тўғрисида сўзлаб берсангиз.

— Кўпчиликка маълумки, илгари Тошкентда «Спартак» жамоаси бўлиб, у шаҳар биринчилигида қатнашарди. Биз ҳам илк футбол фаолиятимизни шу командада бошлаганмиз. 1955 йилларга келиб республикада футболга қизиқиш кучайган, давр Иттифоқ биринчилигида қатнашишга лойиқ кучли команда ташкил қилинишини тақозо этарди.

Аниқ эсимда, 1955 йил 28 декабрда «Спартак» негизида «Пахтакор» кўнгилли спорт жамияти тузилди. 1 январдан бошлаб эса «Спартак» таркибига бошқа футболчилар жалб этилиб, ушбу жамоа ҳам ўз фаолиятини давом эттираверди. Янги команданинг нима учун «Пахтакор» деб номланиши тўғрисида гапирмаса ҳам бўларди. Чунки ўша пайт тасаввурлари бўйича пахта Ўзбекистоннинг ўзига хос рамзига айланганди. Бундан ташқари ўша вақтларда собиқ Иттифоқда жамоаларга қишлоқ хўжалиги соҳасига оид номларни қўйиш урф эди: Душанбада «Ҳосилот», Россияда «Урожай» каби.

1956 йилги мавсумни «Б» классида «Спартак» ўйингоҳида бошладик. Биринчи ўйинни 1956 йил 8 апрелда Пермь шаҳри жамоаси билан ўйнаб 1:0 ҳисобида ютиб, шу тариқа кетма-кет 10 та ўйинни мағлубиятсиз ўйнаганмиз.

1956 йилнинг август ойида Москвада СССР халқлари спартакиадаси янги очилган Лужники стадионида ўтказилган эди. Ўшанда фақат пахтакорчилардан ташкил топган Ўзбекистон терма жамоаси спартакиада баҳсларида қатнашиб 18 жамоа ўртасида 12-ўринни эгаллаганди. Спартакиададан қайтганимиздан сўнг «Пахтакор» ўйингоҳи битказилиб беллашувларимизни шу стадионда ўтказа бошладик. Шуни айтиш кераки, «Пахтакор» ўйингоҳининг нисбатан қисқа муддатларда қад кўтаришида шаҳар ёшлари, корхона, ташкилот, муассасаларнинг ишчи-хизматчилари ҳам ҳашар йўли билан катта ёрдам берганлар.

— Команданинг ҳужумкор ўйин услуби қандай шаклланди? Бунда қайси устозларнинг ҳиссаси катта бўлди?

— «Пахтакор»нинг илк қадамлариданоқ муваффақиятли ўйнаганида бош омил — жамоа ташкил этилган чоғида ўйинчилар ўзаро жипслашиб кета олди. «Пахтакор»нинг илк мураббийлари — Ашхободдан келган Лев Ольшанский (собиқ ҳимоячи) ва Валентин Бехтенев (собиқ ҳужумчи, «Динамо» (Москва) таркибида 1945 йилда Англия майдонларида тўп сурган) ўзларининг бой тажрибалари билан команданинг шаклланишига катта ҳисса қўшдилар. Бехтенев Москвадан Канунников, Мурашов, Волостнов каби ёш, иқтидорли ўйинчиларни таклиф этди. Ашхободдан эса тезкор ҳужумчи Ю. Усков ва Багировлар келди. Шунингдек, ўзимиздан ҳам Г. Красницкий, С. Стадник, Ю.Беляков, И. Тазетдинов, М. Ёқубов, С. Семенов, М. Боркин каби ёшлар етишиб чиқаётган эди. Ольшанскийнинг Ўрта Осиё ва Шимолий Кавказ минтақаси командаларининг ўйин услуби билан яхши танишлиги ҳам командага қўл келди. Илк бош мураббий Бехтенев эса «Пахтакор»ни Тошкентдаги энг яхши жамоалар футболчилари ҳисобига шакллантиришдек тўғри йўлни танлади. Хуллас, «Пахтакор» «Б» классида уч йил қатнашиб роса пишиб етилди, унинг ўзаги, ўйин услуби шаклланди.

1960 йили «Пахтакор»га А. Келлер бош мураббий этиб тайинланди. Команда эса олий лигада тўп сура бошлади. Келлернинг «Пахтакор»даги энг катта хизмати шу бўлдики, у иккита марказий ҳужумчи — Красницкий ва Стадниклар жуфтлигини майдонга тушира бошлади. Собиқ Иттифоқ жамоалари ўртасида илк марта қўлланган бу усул «Пахтакор» муваффақиятларида катта роль ўйнади.

— 60-йилларда ўйинчилар «Пахтакор»га содиқ эдилар. Бунга нима сабаб бўлган, футболчиларнинг аҳил, жонкуярлигими ёки ўйингоҳларнинг тўлиб туришими?

— Албатта, бизнинг давримизда футболга муносабат бошқачароқ эди, десам янглишмасам керак. Бутун куч-эътиборимизни фақат футболга қаратардик. Бундан ташқари Тазетдинов, Красницкий, Беляков, Моторин, Козенков, Пшеничников, Семенов каби моҳир, содиқ футболчилар жамоада тўп сурар, Ўзбекистонда катта футбол кўтарилиши юз бераётган эди. «Пахтакор» 1962-йили Москвадаги бирорта ўйинда ҳам ютқазмаганлиги команда обрўйини янада кўтариб юборди. Ўша йиллари «Пахтакор»нинг Москвадаги ўйинларида ҳам асл ишқибозлар стадионни тўлдиришарди. Тошкентдаги барча ўйинларга йиллик абонементлар сотилар, улар ҳам тезда тамом бўларди. Хуллас, жамоа ҳужумкор, сермаҳсул ўйин кўрсатганлиги сабабли ўйингоҳ ҳам ишқибозлар билан тўла бўларди.

— Айтишларича, 60-йилларнинг бошида ҳозирги «Зарафшон» ресторани ўрнида ишқибозлар ҳар доим ўйиндан олдин йиғилишаркан...

— Ҳа, ўша вақтларда у ерда «Динамо» дўкони бўлиб, атрофида «Пахтакор»нинг ўйинларидан олдин, беллашувлар тугагач кўп сонли мухлислар йиғилиб, жамоа ўйинларини муҳокама қилишар, футболчилар билан суҳбатлашишарди. Бу ажойиб анъана 60-йилларнинг ўрталарига қадар давом этди.

— Маълумки, «Пахтакор» олий лигага чиққанидан сўнг йил сайин яхши ўйин кўрсатиб, ҳатто 1962-йили фахрли 6-ўринни эгаллашга муваффақ бўлганди. Бироқ, кейинги мавсумда жамоа таркиби ўзгармаган бўлсада, у паст табақага тушиб кетганди...

— Саволингизни тушундим. 60-йилларнинг бошида командамиз олий лигада энг ёш жамоа ҳисобланиб, футболчиларнинг ўртача ёши 22 — 23 да эди, Олий лигада 30 дан ортиқ ўйин ўтказилса, ўртоқлик учрашувлари, халқаро беллашувлар билан бирга битта мавсумда 70—80 та баҳсда иштирок этардик. Шу тариқа 60—62-йилларда тинимсиз ўйнаб олий лигада 12, 10, 6-ўринларни эгалладик. 1963 йилги мавсум бошида жамоа жисмоний ҳолатини аниқлаш мақсадида шифокорлар кўригидан ўтганимизда врачлар лол қолишди: ёш, кучли спортчилар бўлсангларда юракка ортиқча кучланиш бериб қўйибсизлар, организмларинг қаттиқ толиққан дейишди. Бунинг устига 1963 йилнинг ўрталарига қадар мураббийлик қилган А. Келлер биринчи даврадан кейинги танаффус чоғида ҳар куни 10—15 километрлаб кросс чоптирарди. Албатта, ҳориб, чарчаб, нотўғри машғулотлар орқали қийналган пахтакорчилар ўша мавсумда ўз маҳоратлари даражасида ўйнай олишмади.

— Ўша йилларда жамоада футболчилар ўртасида ҳам асосий таркибга тушиш учун рақобат жуда кучли эди. Шундай эмасми?

— Албатта, кучли футболчилар кўп бўлгани билан бирга командада ўйинчиларнинг инсонийлик хислатларига, дунёқараши, мураббийларни ҳурмат қилиши, интизом, режага риоя қилишга асосий эътибор қаратиларди. Зеро, жамоада муҳит соғлом бўлса ғалабаларга замин туғилади.

— Акмал ака, 60-йиллар бошидан унинг охирлари, 70-йиллар ўрталаридан то машъум авиация ҳалокатига қадар «Пахтакор» таркибида аввал Пшеничников, Моторин, Тазетдинов, Стадник, Красницкий, Абдураимов, Раҳматуллаев, сўнг эса Федоров, Ҳадзипанагис, Исоқов, Аширов, Баканов, Чуркин, Могильний каби иқтидорли ўйинчилар тўп сурган. Якушин, Качалин, Елисеев, Аркадьев, Соловьев сингари салоҳиятли мураббийлар жамоани бошқарган. Ўша пайтларда «Пахтакор»нинг совринли ўринларни эгаллашига нима халал берган, деб ўйлайсиз?

— 60-йилларнинг бошида иттифоқ чемпионатида кучли жамоалар кўп эди. Москванинг бешта жамоаси, Тбилиси, Киев командалари юксак техникага асосланган ҳужумкор ўйинлар кўрсатишарди. Шулар доирасида «Пахтакор»нинг 1962 йили 6-ўринни эгаллашини катта муваффақият сифатида баҳолаш мумкин. Бироқ мен «Пахтакор» тарихидаги 1979 йилги таркибни энг кучли деб ҳисоблайман. Жуда ўсадиган, иқтидорли, камтар йигитлар йиғилганди, ушбу таркибда. В. Соловьев катта футболга йўлланма берган футболчилар майдонда бор куч-маҳоратини сарфлаб, жонини ҳам беришга тайёр эди. Ўша пайтларда профессионализм жорий этилмаган бўлсада, ўша йигитлар ўз устида тинмай ишлайдиган том маънода ҳақиқий профессионаллар эди, десак хато қилмаймиз. Чунончи оёғида беҳад катта кучга эга, жисмонан бақувват ҳимоячи Ашировни сира йиқитиб бўлмасди. У мабодо тўп учун курашда мағлуб бўлса ҳам, ҳужумчини қувиб етиб ўз хатосини тузатарди. Федоровнинг тезкорлигини барча ҳимоячилар билса ҳам ҳеч ким уни қувиб етолмасди. У Иттифоқ бўйича энг тезкор ҳужумчи эди. Федоровнинг тўп билан рақиб ҳимоясини яшин тезлигида ёриб ўтишлари (дриблинглари) рақиб жамоасини таҳликага солиб қўярди. Бакановни кўрган одам уни шунчалик баланд сакрайди, деб ўйламасди. Исоқовнинг оёғига эса тўп бамисоли «ёпишиб» қоларди. Жамоа диспетчери, сардори Михаил Ан тўғрисида эса мураббийлар унинг орқасида ҳам кўзи бор дейишарди. Ан 30—40 метрга тўпни кўзини юмиб ҳам ички сезги билан узатиши мумкин эди. 50 метрга эса тўпни бир метр ҳам адашмай аниқ оширарди. У ҳақиқий футбол «профессори» эди. Пенальтиларни тепишга уста бўлса ҳам, доимо ўйиндан кейин қолиб уларни машқ қиларди. Меҳнатсиз роҳат йўқ дейдилар. Афсуски, ҳозир бундай фидойи, ўз устида ишлайдиган ўйинчилар кўринмаяпти.

Агар шу таркиб авиация ҳалокатига учрамаганида албатта совринли ўринлардан бирини эгалларди.

— Кўпчилик ишқибозлар Красницкийнинг беқиёс кучли зарбасини ҳамон мароқ билан эслайдилар. «Торпедо» (Москва) жамоасининг машҳур ҳимоячиси В. Шустиков ўзининг «Бутун умр футбол билан» китобида Красницкий ёшлик чоғларидан хўл қилиб оғирлаштирилган махсус коптокларни тепиб ўзининг машҳур зарбасини шакллантиргани тўғрисида ҳикоя қилади. Шу тўғрими?

— Ҳақиқатан, улкан иқтидор соҳиби Г. Красницкийнинг тўпларни атайлаб хўл қилиб, қийшиқ тўпларни тепиб ўзининг кучли зарбасини шакллантиргани рост. Унинг оёғи машҳур Бразилия футболчиси Сократесники каби кичкина — 40-размерли бутси кийса-да, беқиёс кучли эди. Бундан ташқари Ўзбекистон рекорди ўша пайтда 196 сантиметр бўлгани ҳолда Красницкий баландликка 190 сантиметрга сакрарди. Тўпни эса уни ёриш даражасида кучли зарба билан тепар, ҳатто Яшин, Маслаченко каби мана-ман деган дарвозабонлар ҳам у зарба берганида ёки жарима тўпларини тепишга тайёрланганида ҳайиқиб туришарди. Красницкий 30—40 метрдан туриб тўпни тўсиннинг тагига урарди. Бир марта у 45 метрдан туриб Маслаченкони доғда қолдирган. Бу зарба ҳам албатта, меҳнат ва яна меҳнат, машғулотларда тинимсиз тер тўкишларнинг маҳсули эди.

— Ўзингиз тўп сурган ва ҳозирги пайтдаги футбол ўртасида катта ўзгаришлар юз берган бўлса керак?

— Дарҳақиқат, бошқа спорт турларига қараганда футбол жуда тез ўзгариб, ривожланиб бормоқда. Футболчига қўйиладиган талаблар ҳам ортмоқда. Ҳозир барча техник элементларни катта тезликда бажариш керак. Шу талабларни бажараётганлар, масалан, Германия, Бразилия, Италия «чарм тўп» усталари шунинг учун халқаро турнирларда улоқни қўлдан бой бермайдилар.

Ҳозирги «Пахтакор»ни олайлик. Команда ҳужумчилари Тўрахўжаев, Назаров, Абдураимовларнинг бўйлари нисбатан баланд бўлмаса-да, кўпинча жарима майдончасига тўпни уларга юқоридан узатишларини кўрамиз. Албатта «Пахтакор»га бу услуб тўғри келмайди. Улар ҳимоячиларни алдаб, тўпни бир-бирларига ошириб, жарима майдончасига ёриб ўтишлари керак. Ана шундай омиллар, яъни мавжуд имкониятлардан тўғри, унумли фойдаланиш ғалаба сари етаклайди.

— «Пахтакор» қутлуғ байрам — ўзининг 40 йиллик тўйини нишонлаяпти. Унинг хайрли анъаналари тикланиб яна ўзбек футболининг энг пешқадам командаларидан бирига айланишига ишонасизми?

— Бунга албатта ишонаман. Чунки ҳаётда ишончсиз яшаш қийин. Зеро, «Пахтакор»да бизнинг авлод, ундан кейин тўп сурган футболчилардан хайрли ва ажойиб анъаналар қолган. «Спартак»нинг ўйинлари Москвада байрам ҳисобланади. «Пахтакор» ҳам ўйингоҳда тегишли шароитлар яратиб, беллашувларга байрамона руҳ бағишласа, ўзининг яна илгариги мавқеига эришиши шубҳасиз. Бунинг учун ҳар бир ўйинчи майдонга дуранг қилиш ёхуд мағлубият аламини тотиш ниятида эмас, фақат ғалаба қозониш учун тушиб, майдонда жонини жабборга бериши керак. Мустақиллик шарофати билан футболни ривожлантириш тўғрисида Вазирлар Маҳкамасининг иккита қарори чиқди. Футболга шахсан муҳтарам Президентимиз раҳнамолик ва раҳбарлик қиляптилар. Тошкент шаҳар ҳокимлиги, бевосита ҳурматли ҳокимимиз Козим Тўлаганов пахтакорчилар учун барча зарур шарт-шароитларни яратиб бермоқдалар. Хусусан шаҳарда янги-янги стадионлар қурилаётгани, футбол мактабларининг очилаётгани албатта ўзининг мевасини бермай қолмайди.

— Ёш пахтакорчиларга тилакларингиз.

— Ўйлаймизки, ёш футболчилар учун БЎСМлар, интернатлар, қолаверса «Пахтакор» футбол мактабига ошкора руҳда катта танловлар ўтказилса, болаларнинг келажакда «Пахтакор»да тўп суриш учун тайёрланиши айтилса, ўғлим Абдураимов, Исоқов, Красницкий, Ан сингари футболчи бўлсин деган ниятда кўпчилик болаларини футболга берарди. Демакки, ёш иқтидорлар кўпаяди. Мен ёш пахтакорчиларнинг донғи чет мамлакатларда ҳам маълуму машҳур, майдонда ҳужумкорлик руҳида ўйнаган «Пахтакор»нинг шонли анъаналарини давом эттиришга чин дилдан интилишларини истардим. Бу борада биз мураббийлар қўлдан келган барча ёрдамни аямаймиз.

Дилшод ИСРОИЛОВ суҳбатлашди.

СУРАТЛАРДА: 1956 йилги «Пахтакор» жамоаси «Шифокор» дам олиш масканида тактик машғулотлар ўтказмоқда. Ўнгдан чапга — бош мураббий В. Бехтенев, мураббий Л. Ольшанский, дарвозабон М. Барский, А. Содиқов, Б. Маҳмудов, Я. Капров, А. Азизхўжаев, дарвозабон П. Волостнов, В. Шеффер, Ю. Усков, А. Мурашов, юқоридаги қатор И. Тазетдинов, Н. Юшков, В. Виткалов, команда бошлиғи М. Арустамов, В. Трошин; 1961 йили «Пахтакор» Москвада «Торпедо» билан ўйиндан олдин машқ ўтказмоқда. Ўнгдан чапга — А. Азизхўжаев, А. Морозов, В. Суюнов, С. Семенов, И. Тазетдинов, О. Моторин.

Сўз — ишқибозларга

КЕЛАЖАГИГА ИШОНАМАН

Мен ҳам кўпчилик қатори «Пахтакор»нинг илк ташкил этилган пайтларидан бошлаб футболга қизиқаман. Севимли жамоамизнинг «Спартак» (Москва), «Динамо» (Киев) каби кучли жамоалар билан кўпинча тенгма-тенг олишиши, чиройли ғалабаларининг гувоҳи бўлганман. Айниқса, «Пахтакор»нинг «Қайрат» билан беллашувлари доимо футбол байрамига айланиб кетарди. «Пахтакор»нинг асосий эътиборни ҳужумга қаратиши, жамоа таркибида доимо футбол юлдузларининг тўп суриши ишқибозларни ўйингоҳга гўё оҳанграбодек тортар эди.

Афсуски, 1979-йилги авиация ҳалокатидан сўнг «Пахтакор» анъаналарида узилиш юз бергандек. Нима учундир командамиз ўйинида шиддаткорлик, қатъиятлилик етишмаяпти. Жамоадошларнинг бошини қовуштириб, уларни олға бошлайдиган ҳақиқий сардор йўқдек туюлади менга.

Бу йилги мавсумнинг бошланишини интиқлик билан кутгандим. Шукрки, «Пахтакор» яна илгаригидек ўзининг кўп сонли мухлисларини қаторасига икки ажойиб ғалаба билан беҳад шод этди. Мен Н. Бугало, М. Алиев, У. Рўзимов, Н. Ширшов, С. Ҳодиев, М. Тўрахўжаев, Д. Назаров каби ўйинчилар маҳоратига, «Пахтакор» таркибида кўпгина ажойиб онларни бошидан кечирган иқтидорли устоз А. Иванковнинг мураббийлик лаёқатига ишонаман. «Пахтакор»нинг 40 йиллик тўйи арафасида жамоанинг ёш футболчилари Красницкий, Абдураимов, Ан сингари доимо интилувчан, изланувчан, қоидани бузмайдиган, мухлислар назаридан четда қолмайдиган «чарм тўп» усталари бўлиб етишишларига тилакдошман. Кўпдан-кўп мухлислар қатори жамоамизга қутлуғ 1997 йилда катта муваффақиятлар тилайман.

Абдулла ТОЛИПОВ, меҳнат фахрийси.

ФУТБОЛ ИШҚИБОЗЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

1997 йил 3 апрель куни «Пахтакор» Марказий стадионида мамлакатимизнинг энг машҳур «Пахтакор» футбол жамоасининг 40 йиллигига бағишланган тантанали тадбирлар ўтказилади.

Тадбирлар дастуридан «Пахтакор» (Тошкент) ва «Қайрат» (Алмати) жамоалари фахрийлари ўртасида ўртоқлик учрашуви, «Ялла» вокал-чолғу ансамбли, Ғуломжон Ёқубов ва бошқа халқ севган хонандаларнинг дилбар тароналари ўрин олган.

Тантаналар чоғида спорт лотереяси ўтказилади. Унда Ватанимизда ишлаб чиқарилган «Тико» автомашиналари, хорижий теле-видеоаудиотехника, мебеллар ва бошқа маҳсулотлар ўйналади.

Тантаналар соат 15.00 да бошланади.

Севимли жамоангизнинг қутлуғ тўйини муносиб нишонлаб, кайфиятингизни хушнуд қиласиз деган умиддамиз!

ШИРИН ТУШДАЙ ЭСЛАЙМИЗ

«Пахтакор»нинг ўйинларини 40 йилдан бери ҳаяжон билан кузатиб келаман. Шу вақтлар ичида «Пахтакор»да тўп сурган Олег Моторин, Идгай Тазетдинов, Виталий Суюнов, Акмал Азизхўжаев, Вильгельм Қаххоров, Василис Хадзипанагис, Геннадий Красницкий, Биродар Абдураимов, Станислав Стадник, Юрий Пшеничников, Михаил Ан, Владимир Фёдоров ва бошқалар ҳақида илиқ сўзларни айтиш мумкин. Буларнинг ҳар бири ўзига хос ўйин услубига эга эди. Чунончи, учинчи рақамда марказий ҳимоячи сифатида тўп сурган Олег Моторин 60-йилларда «Пахтакор» ҳалоскори эди: манаман деган моҳир ҳужумчиларга ҳам тўсиқ бўлиб, ўзи ҳам рақиблар майдони томон шиддат билан интилиб, командадошларига гол уриш учун қулай шароит яратиб берар ва кўпгина вақтларда дарвозабонни доғда қолдирар эди. Шу сабабли ҳам биз ишқибозлар Олегни «Пахтакор»нинг чинакам мотори, яъни юраги сифатида ардоқлаб унга «Мотор!» «Мотор!» дея далда берар эдик.

Юрий Пшеничниковни Москва командалари «Пахтакор»дан юлиб олиб кетганида менга роса ҳам алам қилган эди. Чунки у ниҳоятда моҳир дарвозабон бўлиб, ўта сезгир, тўпни узоққа тепа оладиган ва энг қийин шароитларда ҳам рақиблар зарбасини қайтара оладиган «Пахтакор» қалқони эди.

Тўққизинчи рақамда тўп сурган Геннадий Красницкийдек кучли зарбага эга бўлган ўйинчи, менинг назаримда, энди туғилмаса керак. Бу ўйинчи моҳир ҳужумчи бўлиб, ҳар сафар олдинга интилар ва тўпни шиддат билан тепганида шовқини қулоқларимизга гувиллаб эшитилар эди. Ахир Бразилиянинг «Спортинг Коистал» командаси билан хорижда бўлган ўртоқлик учрашувида рақибларнинг дарбозаси тўрини унинг тепган тўпи тешиб ўтганлиги матбуот саҳифаларида шов-шув бўлган эди-да!

Менинг кўз ўнгимда Геннадий Красницкий ва Станислав Стадникларнинг тандемлари (бир-бирларини ўзаро тушуниб майдонда эркин ҳаракат қилишлари ва гол киритиш шароитини яратиб беришлари); Биродар Абдураимовнинг Москванинг машҳур «Торпедо» командаси моҳир ҳужумчиси Метревелига ўхшаган чиройли финтлари (коптокни орқа томондан олдинга ташлаб рақибидан илгарилаб кетиши ёки бирданига жойида тўхтаб, чаққон ҳаракатлар билан рақибининг гоҳ чап, гоҳо ўнг томонидан тўпни суриб кетиши), бурчакдан бурама тўп тепишлари (бу борада Киевнинг ўнинчи рақамдаги ҳужумчиси Валерий Лобановскийга етадигани йўқ эди), жарима ҳамда пенальти тўпларини назокатли бажариши ишқибозларнинг ҳеч қачон ёдидан чиқмаса керак. Бурчакдан бурама тўп тепиб дарвозани ишғол қилишда эса моҳир ярим ҳимоячи Михаил Анга етадигани йўқ эди. Унинг командадоши чаққон ҳужумчи Владимир Фёдоров ҳақида ҳам ишқибозларда яхши таассуротлар қолгани, шубҳасиздир.

Умуман, юқорида номлари қайд этилган барча ўйинчилар ҳақида илиқ сўзларни, мақтовли гапларни айтиш мумкин. Чунки ана шу маҳоратли чарм тўп усталари «Пахтакор»да тўп сургани учун ҳам уларнинг чиройли ўйинларини томоша қилгани стадионга борар эдик. Мен 60 ва 70-йилларда «Пахтакор» ўйинларига 60 мингдан зиёд ишқибозлар келганини, ҳар сафар «Пахтакор» гол киритганида кучли ҳайқириқдан овозимиз бўғилиб қолганини бамисоли ширин тушдай эслайман. Қани энди ўша даврлар қайтиб келса эди...

Абдуманноп ТОЖИЕВ, Педагогика фанлари номзоди, доцент.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

Тошкент оқшоми — Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-28-95, 33-08-74, 36-57-65. факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0216. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 9.060 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.